

วิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ
สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพชรบูรณ์

THE OPINIONS OF FARMERS ON AGRICULTURAL LAND
REFORM OF PHETCHABUN LAND REFORM OFFICE

นางสาวสุภารัตน์ มาตสวีน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๕๐

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

The Opinions of Farmers on Agricultural Land Reform
of Phetchabun Land Reform Office

โดย

นางสาวสุภารัตน์ มาตสวีน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

ปริญญา

รัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ
สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพชรบูรณ์

The Opinions of Farmers on Agricultural Land Reform of
Phetchabun Land Reform Office

นามผู้วิจัย นางสาวสุภารัตน์ มาตสวิง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รongศาสตราจารย์สมเกียรติ วันทะนะ, Ph.D.)

กรรมการ

(รongศาสตราจารย์นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, สส.ม., นบ.ท.)

กรรมการ

(อาจารย์ศรีรัฐ โทวงศ์, รป.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(รongศาสตราจารย์จตุพร บานชื่น, M.S.S.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รongศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สามารถนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์และแท้จริง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองศาสตราจารย์ สมเกียรติ วันทะนะ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ นवलจันทร์ ทัศนชัยกุล กรรมการวิชาเอก อาจารย์ศรีรัฐ โกวงศ์ กรรมการวิชาการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำรอง เงินดี ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณครั้งนี้อย่างสูงสุดและขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ เพื่อนรัฐศาสตร์รุ่น 13 ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ตลอดจนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดีตลอดมา

สุดท้ายขอขอบพระคุณ กำลังใจและความช่วยเหลืออันมีค่าอย่างยิ่งตลอดระยะเวลาอันยาวนานจาก คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวมาตสวิงทุกคน

สุภารัตน์ มาตสวิง

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	5
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	9
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	11
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน	12
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	19
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	43
กรอบแนวคิดในการวิจัย	44
สมมติฐานในการวิจัย	44
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	46
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	46
การกำหนดขนาดและการสุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	54
ผลการวิจัย	54
ข้อวิจารณ์	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการวิจัย	74
ข้อเสนอแนะ	76
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	78
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	83
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์ผู้ถือครองที่ดินในเขต การปฏิรูปที่ดินที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ	47
2	จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	55
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เกี่ยวกับการ ปฏิรูปที่ดิน	56
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจ ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์	58
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์	60
6	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ	63
7	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ	64
8	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม จำนวนสมาชิกในครอบครัว	65
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	66
11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	66
12	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตาม รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	67
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตาม จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน	68
14	เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตาม จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน	68
15	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินกับความคิดเห็น ของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์	70
17	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	75
ตารางผนวกที่		
ข1	การกำหนดค่าความยากขายซื้อของคำถามความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน	91
ข2	ค่าความเชื่อมั่นของความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์	92
ข3	ค่าความเชื่อมั่นของความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์	93

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตร (ที่ของเอกชน)	23
2	ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตร (ที่ของรัฐ)	26

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประเทศไทยได้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น เป็นผลให้โครงสร้างทางการเกษตรที่เป็นระบบเพื่อการยังชีพเปลี่ยนไปเป็นระบบเพื่อการค้ามากขึ้น พร้อมกับมีความต้องการพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น ทั้งพื้นที่นาเพื่อปลูกข้าวและพื้นที่สำหรับปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพด อ้อย เป็นต้น แต่เนื่องจากไม่ได้มีการวางแผนการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพของดินทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการผลิตตามมาคือได้ผลผลิตน้อยลง เกษตรกรยากจนและมีหนี้สินเพิ่มขึ้น การขาดการอนุรักษ์ดินและน้ำ การขาดแคลนพันธุ์พืช และการขาดปัจจัยการผลิตที่ดีก่อให้เกิดการบุกรุกทำลายป่า เพื่อแสวงหาที่ดินทำกินทั่วประเทศเป็นเหตุทำให้เนื้อที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว (อารยะ องค์กรสิทธิ์, 2521: 1)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 ได้มีปัญหาระหว่างนายทุนกับเกษตรกร และระหว่างเจ้าของที่ดินกับชาวไร่ชาวนา เนื่องจาก เกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนานายทุนหรือเจ้าของที่ดินเอารัดเอาเปรียบ ทำให้เกิดมีการเดินขบวนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับรัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 92 ตอนที่ 54 (ฉบับพิเศษ) และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคมพ.ศ. 2518 เป็นต้นมา (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2521: 3)

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินเมื่อปี พ.ศ. 2521 และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ได้นำนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปปฏิบัติตั้งแต่ปี 2521 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2548) รวมเป็นเวลา 27 ปี โดยผลการดำเนินงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวม พบว่า เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานประจำปี แต่ในรายละเอียดจากรายงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี 2547 กลับพบว่าไม่มีการประชุมพิจารณาอนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินทั้งจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินระดับอำเภอ และจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (รายงานประจำปี สปก. เพชรบูรณ์, 2547)

นอกจากนี้ยังพบว่าในการนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปปฏิบัติยังไม่บรรลุเป้าหมายอยู่หลายประการ ประการแรก มีผู้ถือครองที่ดินอยู่นอกเขตที่ดำเนินการ สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่สามารถออกหนังสือรับรองสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินให้ได้ ประการที่สอง ผู้ถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินขาดคุณสมบัติตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์จึงไม่สามารถออกหนังสือรับรองสิทธิ์ให้กับผู้ถือครองที่ดินได้ ประการสุดท้าย มีผู้ถือครองที่ดินแปลงใหญ่แต่สามารถออกหนังสือรับรองสิทธิ์ได้แค่ 50 ไร่ ที่ดินที่เหลือจึงกลายเป็นปัญหาเนื่องเกษตรกรไม่สามารถเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินได้ (รายงานประจำปี สปก. เพชรบูรณ์, 2547)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ว่ามีปัญหาหรือมีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร และผลจากการศึกษาจะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและวิธีการแก้ปัญหาในการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคิดเห็นของเกษตรกรผู้ถือครองที่ดิน สปก. 4-01 ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ช่วงเดือนเมษายน 2550 จำนวน 46,673 ราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและวิธีการแก้ปัญหา ในการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
2. ผลการศึกษา จะเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอื่น ๆ ที่มีการดำเนินงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของข้อความเฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์ในการวิจัย ดังนี้

เพศ หมายถึง เพศชายและเพศหญิงของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ หมายถึง อายุตามปีปฏิทินของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนตามสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ต่อเดือนของครอบครัว หมายถึง รายได้จากการประกอบอาชีพของสมาชิกในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามรวมกันทั้งหมดใน 1 เดือน

ส.ป.ก. หมายถึง สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน หมายถึง จำนวนที่ดินที่ผู้ตอบแบบสอบถามถือครองเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน หมายถึง ความสามารถของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิเคราะห์ และเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 กฎระเบียบและข้อปฏิบัติตามมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เกิดจากการรับรู้ และประสบการณ์ที่เกษตรกรได้รับ

ความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึก ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของ สำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวทางในการศึกษาโดยกำหนดหัวข้อเรื่อง 6 หัวข้อ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

Webster's Collegiate Dictionary (1996: 815) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น ไว้ว่า

1. ความเชื่อ ทศนะ การพิจารณา หรือการวินิจฉัย หรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ ในใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
2. ความเชื่อที่มีน้ำหนักมากกว่าความรู้สึกลงใจและมีน้ำหนักน้อยกว่าความรู้ที่แท้จริง หรือมุมมองที่เกิดขึ้นทั่วไป
3. การแสดงออกถึงการพิจารณาหรือคำแนะนำอย่างมีรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญหรือการแสดงออก เช่น การตัดสินใจ หรือการวินิจฉัยอย่างมีรูปแบบด้วยเหตุผลตามกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ที่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจที่มีกฎหมายรองรับ

จำรอง เงินดี (2534: 2) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534: 78) ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อ หรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ดังนั้นการวัด ความคิดเห็นของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

จากการให้ความหมายของท่านทั้งหลาย ผู้วิจัยได้สรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ประสบในสังคม โดยมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ของบุคคลนั้นๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

จำเรียง ภาพจิตร (2536: 248-249) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ คือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึงกลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกันโดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น
2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย
3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาที่จะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542: 12-13) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่างๆ คุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการศึกษา ทำให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากนั้นก็จะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้ กลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

การแสดงออกในด้านความคิดเห็น เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล ดังนี้ (ณพชัย , 2542: 9)

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการได้พบเห็น คำนวณ อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ โดยตรงและจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นภาพถ่าย จากการอ่านหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็น ข้อเท็จจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนและแต่ละกลุ่มชน มีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ และปัจจัยสภาพแวดล้อม คือปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยอ้อม เช่น สื่อมวลชน กลุ่มที่เกี่ยวข้อง และครอบครัว

การวัดความคิดเห็น

วัลลภ รัฐนัตรานนท์ (2545: 102-107) กล่าวถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวัดว่า มาตรการวัดเจตคติ หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมใช้แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีแบบสเกลวัดความต่างทางศัพท์ เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

2. วิธีลิเคิ์ทสเกล เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +1 +10 -1 -2 ตามลำดับ

3. วิธีกัทแมนสเกล เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากต่ำสุดถึงสูงสุด และแสดงถึงการสะสมของข้อความคิดเห็น

4. วิธีเทอร์สโตนสเกล เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาตร แล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความหมายของความรู้

ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริง รายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำใด ๆ ของบุคคลที่มนุษย์ได้สะสม และถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่ในอดีตและเราสามารถรับทราบ และสะสมไว้ในรูปของการจำ สิ่งเหล่านั้นได้เป็นการแสดงออกของสมรรถภาพของสมองด้านความจำ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่บุคคลสามารถทำได้โดยได้มาจากการศึกษา การได้ยิน การสังเกต และประสบการณ์ซึ่งสะสมและถ่ายทอดตลอดเวลา (ชวาล แพรัตกุล, 2526; จำนวนพรายเข้มแค้น, 2531; รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2535)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง การที่สามารถรู้ในข้อเท็จจริงและสามารถนำเอาความรู้ที่มีอยู่ไปขยายความเพิ่มเติมหรือปรับปรุง คัดแปลง โดยสามารถที่จะบรรยายสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ประพฤติปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้

เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็มีความเหมาะสมกับการวัดความรู้จากคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมกันมาก คือ การทดสอบ ซึ่งถือเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน ทำทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็น หรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบหรือแบบทดสอบ มี 3 ลักษณะ ดังนี้ (ไพศาล หวังพานิชย์, 2526: 35-36)

1. ข้อสอบปากเปล่า เป็นการสอบโดยใช้การโต้ตอบด้วยวาจาหรือคำพูดระหว่างผู้ทำการสอบ กับผู้ถูกสอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่า การสัมภาษณ์

2. ข้อสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1 แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบายเรื่อง บรรยาย เรื่องราว ประพันธ์ หรือวิจารณ์เรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ นั้น

2.2 แบบจำกัดความ เป็นข้อสอบที่ผู้ตอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือ รายละเอียดต่าง ๆ มี 4 แบบ คือ

2.2.1 แบบถูกผิด

2.2.2 แบบเติมคำ

2.2.3 แบบจับคู่

2.2.4 แบบให้เลือกตอบ

3. ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตอบสนองออกมาด้วย คำพูด หรือการเขียนเครื่องหมายใด ๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริงมักเป็น ข้อสอบในเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปฏิบัติจริง

การวัดความรู้

วิธีการวัดว่าใครมีความรู้ในเรื่องนั้นหรือไม่ สามารถทำได้ตั้งคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง วิธีการ และความรู้รวมยอดของเรื่องราวนั้นๆ ให้ตอบ โดยถามแต่เพียงอย่างเดียวหรือครบทั้ง สามอย่างก็ได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าคนที่มีความรู้คือ ผู้ที่จำเนื้อเรื่องนั้นได้กับสามารถระลึกทั้งสาม สิ่งนั้นออกมาได้นั่นเอง (ชวาล แพรัตกุล, 2526: 11) นอกจากนี้การวัดความรู้ การวัดความสามารถ ในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์ เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำราจากสิ่งแวดล้อม ต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ (ไพศาล หวังพานิชย์, 2526: 69-104)

1. ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของ เรื่องราวทั้งหลายประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์ นิยาม กฎ และความจริงหรือ รายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ

2. ความรู้ในวิธีดำเนินการ เป็นการถามวิธีปฏิบัติต่างๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น และแนวโน้ม การจัดประเภท และหลักเกณฑ์ต่างๆ

3. ความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหลักขณะรวม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหา

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียดหรือความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้ดุลยภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

Walman (1989: 384) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

อรรถพร (2546: 29) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติหรือระดับความพึงพอใจของบุคคลต่อกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้นๆ โดยเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยมและประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ ระดับของความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อกิจกรรมนั้นๆ สามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้

สายจิตร (2546: 14) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดที่สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวกแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป

การวัดความพึงพอใจ

โยธิน (ม.ป.ป. อ่างใน อมรลักษณ์, 2535) กล่าวว่า มาตรวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหาร การควบคุมงาน และเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้
3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

ความหมายของการปฏิรูปที่ดิน

ความหมายของการปฏิรูปที่ดินในแนวคิดสากล

แนวความคิดเรื่องของการปฏิรูปที่ดินนั้นได้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละประเทศได้มีการนำเอาความคิดนี้ไปปฏิบัติไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันได้มีผู้ให้ความหมายในการปฏิรูปที่ดินไว้หลายท่าน ดังนี้

Warrimer (1969: xiv) มีความเห็นว่า การปฏิรูปที่ดินมีความหมายเป็น 2 ลักษณะ คือ ความหมายแบบแคบ หมายถึง การกระจายทรัพย์สินหรือสิทธิในที่ดินเพื่อประโยชน์ของชาวไร่ ชาวนาขนาดเล็ก และแรงงานรับจ้างทางการเกษตรกับความหมายกว้างหมายถึงการปรับปรุงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับ สถาบันการถือครองที่ดิน สถาบันหรือองค์กรทางการเกษตรรวมถึงการปรับปรุงเงื่อนไขการใช้ที่ดิน สินเชื่อเพื่อการเกษตร และสถาบันเกษตรกรเป็นต้น

Ladejinsky (1977: 365) and Mathur (1980: 3-5) มีความเห็นว่าการปฏิรูปที่ดินเป็นสิ่งเดียวกันหรือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเกษตร และอาจมีความหมายครอบคลุมไปถึงการจัดสรรที่ดิน (ของรัฐ) ให้เกษตรกร ในรูปแบบของการจัดรูปที่ดินการจัดทำทะเบียนที่ดินการปฏิรูปการเช่าที่ดินการปฏิรูปการเกษตร

ถ้าพิจารณาตามความหมายของการปฏิรูปที่ดินอาจสรุปได้ว่า เป็นการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินจากคนที่มีที่ดินมากเกินไปให้คนที่มีที่ดินน้อย หรือไม่มีที่ดินทำกิน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการถือครองที่ดินและเกิดความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ความหมายของการปฏิรูปที่ดินไทย

การปฏิรูปที่ดินของไทยนั้นเป็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ความหมายของการปฏิรูปที่ดินได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 4 (สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2533: 2) มีใจความว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิ และการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมรวมถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐ หรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อ หรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเอง หรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่า เช่าซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น”

ความหมายของการปฏิรูปที่ดินของไทยที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มีความหมายค่อนข้างกว้าง คือ เป็นการกระจายสิทธิการถือครองที่ดิน ปรับปรุงปัจจัยการผลิตและสถาบันเกษตรกรให้แก่เกษตรกร โดยมีภารกิจหลักดังนี้

1. การกระจายสิทธิการถือครองที่ดินแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 จัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมากแต่ไม่ได้ทำประโยชน์ด้วยตนเองเพื่อนำมาจัดสรรให้เกษตรกรที่ไร้ที่ทำกินหรือผู้เช่าที่ดินให้ได้เป็นเจ้าของที่ดินทำการเกษตรของตนเอง วิธีการกระจายที่ดินที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือวิธีการกำหนดเขตการถือครองที่ดินแล้วให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส. ป. ก.) จัดซื้อหรือเวนคืนส่วนที่เกินมาจัดให้เกษตรกร

1.2 การจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร เป็นการนำเอาที่ดินของรัฐ หรือของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งถูกรายงานบูรณาการครอบครอง โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายจนรัฐไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ตามเจตนารมณ์เดิมได้ อาทิ ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพ ที่ดินสาธารณะที่หมดสภาพการเป็นที่ดินส่วนรวมแล้ว มาจัดสรรให้เกษตรกรเข้ามาทำกินเป็นการถาวรและถูกต้องตามกฎหมาย แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้หลักการสำคัญของการปฏิรูปที่ดินโดยต้องทำการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม

2. การปรับปรุงปัจจัยการผลิตและสถาบันเกษตรกร เป็นการช่วยเหลือพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เช่น การสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานจำพวกแหล่งน้ำ เส้นทางคมนาคม การพัฒนาอาชีพการเกษตรและอาชีพอื่น ๆ การพัฒนาสถาบันเกษตรกร และการพัฒนาสินเชื่อด้านการตลาด

จากภารกิจหลักดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปได้ว่านโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยแท้จริงแล้วเป็นการมุ่งช่วยเกษตรกรผู้ยากไร้ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และได้ใช้ที่ดินนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การปฏิรูปที่ดินในประเทศไทย

จุดเริ่มต้นของการปฏิรูปที่ดินในประเทศไทย ว่ามีประวัติความเป็นมา ดังสรุปไว้ในเอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 244 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2539: 1-5) แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. แนวความคิดริเริ่มเรื่องการปฏิรูปที่ดิน

แนวคิดในเรื่องการจัดระบบการถือครองที่ดินของไทย เริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 โดยมีนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคณะราษฎรได้เสนอแนวความคิดในการจัดระบบการถือครองที่ดินไว้ในสมุดปกเหลือง หรือเค้าโครงเศรษฐกิจแห่งชาติโดยกล่าวไว้ว่า “ให้รัฐบาลซื้อที่ดินจากประชาชนที่ต้องการขายแล้วนำมาพัฒนา ทำคู ทำคันนาจัดทำเป็นที่ดินประกอบการเกษตรของรัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและมีการใช้วิชาการสมัยใหม่จากนั้นให้ราษฎรมาเป็นลูกจ้างประกอบการเกษตรของรัฐบาล

2. ช่วงเคลื่อนไหวเรียกร้องกฎหมายปฏิรูปที่ดิน

ภายหลังความคิดริเริ่มของนายปรีดี พนมยงค์ หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียได้เริ่มนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินมาใช้ เช่น สาธารณรัฐจีนไต้หวัน เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2492 ญี่ปุ่นเริ่มดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2488-2494 ฟิลิปปินส์เริ่มมีกฎหมายปฏิรูปที่ดินปี พ.ศ. 2498 ประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีนทำการปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ. 2493-2495 การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินอย่างได้ผลของประเทศเหล่านี้ โดยเฉพาะประเทศที่ไม่ใช่สังคมคอมมิวนิสต์ ทำให้ความสนใจเรื่องการปฏิรูปที่ดิน ได้เริ่มก่อตัวในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาที่ทำกินของราษฎรจากบุคคลหลายกลุ่ม ซึ่งมีทั้งข้าราชการ นักการเมือง ชาวไร่ ชาวนา

การเคลื่อนไหวของข้าราชการและนักการเมือง

หน่วยราชการที่เริ่มสนใจในการปฏิรูปที่ดินคือ กรมพัฒนาที่ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ โดยมี ดร. ไชยงค์ ชูชาติ ซึ่งเป็นรองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินอยู่ในขณะนั้น ได้ศึกษาปัญหาการถือครองที่ดินของเกษตรกร และได้เสนอโครงการปรับปรุงระบบการถือครองที่ดินและจัดรูป

ที่ดินขึ้นเพื่อให้พิจารณากำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาล วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2513 นายพจน์ สารสิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้เสนอโครงการนี้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ โดยให้เหตุผลว่าหน่วยราชการ ต่าง ๆ ในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่าสมควรเริ่มดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม คณะรัฐมนตรีจึงลงมติให้สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับไปพิจารณาร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

ถึงแม้ว่าการเคลื่อนไหวของกรมพัฒนาที่ดินครั้งนั้น จะยังไม่สามารถทำให้มีการปฏิรูปที่ดินขึ้นในประเทศไทย แต่ก็สามารถทำให้รัฐบาลสนใจปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรและมีการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้กับเกษตรกร” ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2513 เพื่อใช้ในการจัดหาที่ดินแปลงใหญ่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรมาจัดสรรให้เกษตรกรซื้อผ่อนส่งภายใน 15-20 ปี โดยคิดดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารกองทุนยังได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาเรื่องการปฏิรูปที่ดินด้วย ต่อมาเกิดการปฏิวัติรัฐประหารเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 คณะกรรมการบริหารกองทุนจึงได้รวบรวมข้อมูลจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่ทำงานด้านนี้และได้มอบหมายให้ ดร. ไชยงค์ ชูชาติ จัดทำโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเสนอคณะปฏิรูปที่ดินเพื่อเสนอคณะปฏิวัติพิจารณา และต้นปี 2515 ได้มีการรายงานผลให้คณะปฏิวัติเพื่อทราบ และได้้นำเข้าสู่การพิจารณาของสภาบริหารคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2515 สภาได้ลงมติเห็นชอบในหลักการและให้นำเสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้พิจารณาหลักการปฏิรูปที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2515 ในที่สุดมีมติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ผู้แทนกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง กรมประชาสัมพันธ์ กรมที่ดิน และผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นอนุกรรมการ ทำหน้าที่พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับงานปฏิรูปที่ดิน คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้นำเสนอหลักการและยกร่างเค้าโครงการปฏิรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณา และได้มีมติเห็นชอบ และผลจากการประชุมครั้งที่ 12/2515 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2515 ร่างเค้าโครงการปฏิรูปที่ดินของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้ถูกนำเสนอต่อสภาการบริหารของคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2515 แต่สภาบริหารของคณะปฏิวัติได้ลงมติให้ “รอการพิจารณาไว้ก่อน” จนกระทั่งต่อมาได้เกิดการโค่นล้มรัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร แล้วเปลี่ยนเป็นรัฐบาล นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

เกษตรและสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาเค้าโครงการปฏิรูปที่ดินที่ได้เคยเสนอสภาพบริหารคณะปฏิวัติ แต่สภาได้มีมติให้รอกการพิจารณาไว้ก่อนนั้น และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายปรีดา วรรณสูต) เป็นประธานกรรมการ และกรรมการ อื่นอีก 16 นาย เป็นกรรมการร่างนโยบายมาตรการในการปฏิรูปที่ดิน และดำเนินการร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

คณะรัฐมนตรี โดย นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอร่างกฎหมายปฏิรูปที่ดินให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2517 ซึ่งอยู่ในช่วงรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติ รับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ต่อมาในวันที่ 17 มกราคม 2518 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อนุมัติกฎหมายที่ดินเพื่อปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ด้วยคะแนนเสียงเห็นด้วย 65 เสียง และมีผู้คัดค้าน 47 เสียง กฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 5 มีนาคม 2518 ก่อนที่ ม. ร. ว. คีตกฤษ์ ปราโมชจะได้รับความไว้วางใจ จากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียง 14 วัน ม.ร.ว. คีตกฤษ์ ปราโมช จึงเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่ได้รับนโยบายการปฏิรูปที่ดินไปปฏิบัติ มีการจัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส. ป. ก.) ขึ้นเป็นหน่วยงานสังกัดในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายฉบับนี้ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2518 โดยมี ดร.ไชยยงค์ ชูชาติ ผู้ผลักดันนโยบายนี้มาตั้งแต่ต้น เป็นเลขาธิการ ส.ป.ก. คนแรก มีการตราพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2518 ในท้องที่ 7 อำเภอ ของจังหวัด นครนายก พระนครศรีอยุธยา และปราจีนบุรี ซึ่งเป็นท้องที่มีปัญหาที่ดินทำกินค่อนข้างมาก

หลังจากนั้นนโยบายการปฏิรูปที่ดินก็ถูกนำมาใช้โดยรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจนถึงปัจจุบัน มีการแก้ไข พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอีก 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกในสมัย รัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี โดย พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2519 แก้ไขครั้งที่ 2 ในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยตรา พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2532

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประวัติความเป็นมา

ในรัฐบาล ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาที่ทำกินของเกษตรกร ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของประเทศไทยในขณะนั้น รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม 2518 เป็นต้นมาโดยมีเหตุผลว่า “เกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อน เนื่องจากต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินและกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าที่ดินอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราผลิตผลเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรม และเสียเปรียบจากระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่ายผลิตผลตลอดมา ซึ่งส่งผลให้เกิดสภาวะยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน”

ผลจากพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ได้มีการจัดตั้ง “สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)” ขึ้นโดยมีฐานะเป็นทบวงการเมืองเทียบเท่ากรม มีเลขาธิการเป็น หัวหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดิน โดยการกระจายสิทธิในที่ดินของรัฐและเอกชนที่มีมากเกินไปสู่เกษตรกรโดยตรง พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพัฒนาอาชีพ ปรับปรุงปัจจัยการผลิตและบริการสนับสนุน เพื่อให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่และรายได้ ดีขึ้น

อำนาจหน้าที่และการดำเนินการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ในการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

องค์กรบริหารงาน

การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในส่วนภูมิภาคมีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก. จังหวัด) คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายมาตรการข้อบังคับตลอดจนควบคุมการบริหารของ ส.ป.ก. โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน ผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเกษตรกรร่วมเป็นกรรมการ โดยมีเลขานุการ ส.ป.ก. เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของ ส.ป.ก. จังหวัดนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงาน นโยบายที่วางไว้ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดและผู้แทนเกษตรกรเป็นกรรมการ โดยมีปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นส่วนราชการระดับกรมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเลขานุการ ส.ป.ก. เป็นหัวหน้าสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก. จังหวัด) เป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคในสังกัด ส.ป.ก. มีปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นหัวหน้าสำนักงาน จัดตั้งขึ้นเมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ใช้บังคับในท้องที่จังหวัดนั้น มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามแผนงานโครงการให้บรรลุเป้าหมายในเดือน มีนาคม 2539 ได้มีการจัดตั้ง ส.ป.ก. จังหวัดแล้ว 68 จังหวัด และมีแผนงานประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเพิ่มอีก 1 จังหวัด คือ สตูล

นอกจากองค์กรดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินนั้น มีกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นองค์การทางการเงินจัดตั้งขึ้นในกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดินจากรัฐบาลหรือจากแหล่งต่าง ๆ ภายในประเทศหรือต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลอื่น จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร รวมทั้งเงินดอกผล หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ ส.ป.ก. ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ปัจจุบันจังหวัดที่มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว 69 จังหวัด มีดังนี้

ภาคเหนือ 17 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

ภาคกลาง 16 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม ปทุมธานี ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี สระแก้ว สระบุรี

ภาคตะวันออก 4 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี อุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สุราษฎร์ธานี สตูล

ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน

การดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน แบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ ได้แก่ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล คัดเลือกพื้นที่ และประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน กล่าวคือ

ในที่ของรัฐ ศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น โดยพิจารณาจากผลการสำรวจด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ขนาดของที่ดิน จำนวนเกษตรกรที่บุกรุกจับจองที่ดิน ขนาดเนื้อที่อุกบุกรุก และความเหมาะสมทางศักยภาพ

ในที่ดินเอกชน พิจารณาจากเนื้อที่เช่า จำนวนผู้เช่า และผลผลิตทางการเกษตร

2. ขั้นจัดที่ดิน ในที่ของรัฐ จะมีการสำรวจรังวัดและสอบสวนสิทธิในที่ดินซึ่งเกษตรกรบุกรุกครอบครอง มีการเจรจากระจายสิทธิ ลดเนื้อที่และแบ่งแยกที่ดิน(กรณีที่ดินเกิน

สิทธิตามกฎหมาย) แล้วจัดให้เกษตรกรเช่า หรือเช่าซื้อหรือเข้าทำประโยชน์ตามที่เกษตรกรได้ยื่นคำร้องไว้ โดยเกษตรกรจะมีสิทธิตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ได้รับหนังสือรับมอบที่ดิน (ส.ป.ก. 4-28) และหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) และมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินต่อไป

3. ขั้นพัฒนา แบ่งออกเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สร้างถนน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และการพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร เช่น ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรและนอกรการเกษตรจัดตั้งสถาบันเกษตรกร จัดหาสินเชื่อและปัจจัยการผลิต การบริการสาธารณสุข สาธารณูปโภค การศึกษา ฯลฯ ทั้งนี้ ส.ป.ก. จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในท้องถิ่นนั้น ๆ

การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

จากความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ทำให้การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของประเทศไทย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การปฏิรูปที่ดินในที่ดินเอกชน และการปฏิรูปที่ดินในที่ดินของรัฐ

1. การปฏิรูปที่ดินในที่ดินเอกชน หมายถึง การจัดซื้อที่ดินจากเจ้าของที่ดินเอกชนทั่วไป (ที่ดินที่มีหนังสือสำคัญตามประมวลกฎหมายที่ดิน คือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ นส.3 (ก) โฉนดที่ดิน) ซึ่งมีเกินกว่าขนาดเกินกว่าขนาดที่กฎหมายปฏิรูปที่ดินกำหนด แล้วนำมาจัดสรรให้เกษตรกรผู้ยากไร้ ผู้เช่าที่ดิน ได้เช่า หรือซื้อจาก ส.ป.ก. ต่อไปซึ่งการปฏิรูปที่ดินในที่ดินเอกชน มีขั้นตอนสำคัญ ๆ คือ

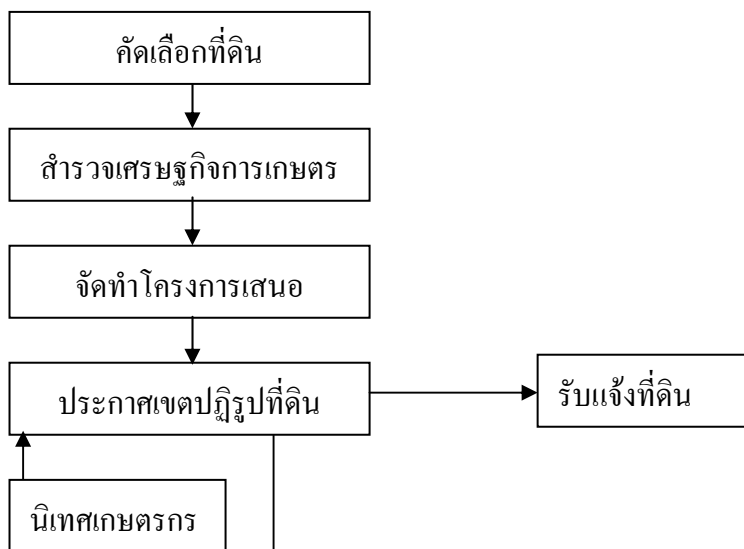
1.1 ขั้นเตรียมการ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาจากเนื้อที่เช่า จำนวนผู้เช่า และผลผลิตทางการเกษตร โดยการรับแจ้งที่ดิน ทั้งนี้เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ใช้บังคับท้องที่ใดแล้ว กฎหมายบังคับให้เจ้าของที่ดินที่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน มาแจ้งจำนวนแปลงที่ดินขนาดของที่ดินแต่ละแปลง ที่ตั้งของที่ดิน การทำประโยชน์ในที่ดินต่อเจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลการถือครองที่ดิน สามารถวางแผนจัดซื้อที่ดินได้ถูกต้อง

2. การจัดซื้อที่ดิน ปัจจุบันมีการกำหนดบัญชีมูลค่าที่ดินโดยถือตามบัญชีกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของกรมที่ดิน (ราคาประเมินของกรมที่ดิน)

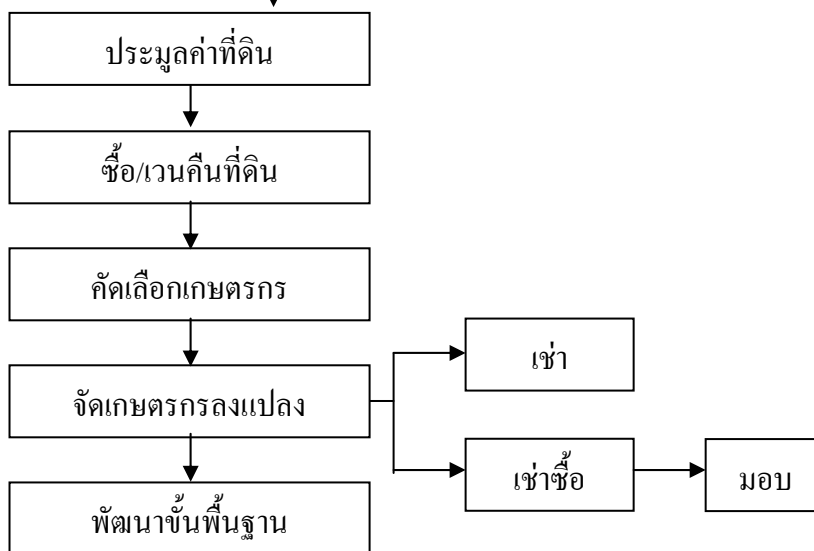
การจัดซื้อที่ดิน เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ ส.ป.ก. จังหวัด ที่จะดำเนินการจัดซื้อตามแผนงานที่ ส.ป.ก. กำหนดไว้ โดย คปจ. อาจจัดตั้งคณะทำงานจัดซื้อที่ดินขึ้นมาดำเนินการเพื่อการนี้ก็ได้

ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตร (ที่ของเอกชน)

ขั้นเตรียมการ

ขั้นจัดที่ดิน

ขั้นพัฒนา

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตร (ที่ของเอกชน)

3. การจัดที่ดินให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อ เมื่อ ส.ป.ก. ซื้อที่ดินมาแล้วจะต้องนำมาจัดสรรให้ เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อ ซึ่งมีขั้นตอนย่อย ๆ อีกหลายขั้นตอนได้แก่

- 3.1 รับสมัครเกษตรกร
- 3.2 สอบสวนสิทธิ
- 3.3 คัดเลือกเกษตรกรเช่าแปลงที่ดิน
- 3.4 ทำสัญญาเช่าหรือเช่าซื้อที่ดิน

4. ประสานงานพัฒนาส่งเสริมการเกษตร จัดหาสินเชื่อให้เกษตรกรพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและอื่น ๆ

5. การปฏิรูปที่ดินในที่ของรัฐ หมายถึง การนำที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งถูกรายชื่อบุกรุกครอบครองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่ดินที่รัฐไม่ได้ใช้ประโยชน์ตามเจตนารมณ์เดิม และยกให้ ส. ป. ก. มาจัดสรรให้เกษตรกรเช่าทำกินเป็นการถาวรและถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิรูปที่ดินในที่ดินของรัฐมีขั้นตอนสำคัญ ๆ คือ

5.1 ขั้นเตรียมการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น คือ พิจารณาจากขนาดของที่ดิน จำนวนเกษตรกรที่บุกรุกจับจองที่ดิน ขนาดของเนื้อที่ที่ถูกบุกรุกความเหมาะสมทางกายภาพ และพิจารณาคัดพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การประกอบเกษตรกรรม และการปฏิรูปที่ดินออกเมื่อ ส.ป.ก. ได้คัดเลือกท้องที่ที่จะปฏิรูปที่ดินแล้ว ส.ป.ก. จังหวัดจะเสนอ คปจ. เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอ คปก. เมื่ออนุมัติแล้ว ส.ป.ก. จะดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เป็นท้องที่ ๆ หรือตำบลหรืออำเภอ แล้วแต่กรณี

5.2 การรังวัดแปลงที่ดิน เพื่อให้ทราบถึงรูปร่างของแปลงที่ดินที่ราษฎรครอบครองอยู่มีแนวเขตอย่างไร ติดต่อกับที่ดินของใคร มีเนื้อที่จำนวนเท่าใด

5.3 การสอบสวนสิทธิ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับ เนื้อที่ถือครองที่ดิน การได้มาซึ่งที่ดิน สภาพการทำประโยชน์ เป็นต้น ทั้งนี้ ส.ป.ก. มินโยบายให้เกษตรกรได้ครอบครองอยู่ในที่ทำกินเดิมต่อไป ตามเนื้อที่ที่กฎหมายกำหนด

5.4 การเจรจากระจายสิทธิ ในกรณีที่มีการถือครองที่ดินเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ศ.ป.ก. จะเจรจาเพื่อลดเนื้อที่ถือครอง หรือแบ่งแยกกระจายที่ดินนั้นไปให้เกษตรกรรายอื่น โดยเกษตรกรรายเดิมจะได้รับค่าชดเชยที่ดินจากเกษตรกรรายใหม่ด้วย

5.5 การคัดเลือกเกษตรกร ศ.ป.ก. จะนำผลการรังวัดแปลงที่ดินผลการสอบสวนและกระจายสิทธิ มาจัดทำบัญชีคัดเลือกเกษตรกรเสนอ คปจ.(โดยให้คณะอนุกรรมการระดับอำเภอกลั่นกรองก่อน) ทั้งนี้ เกษตรกรผู้จะได้รับการจัดที่ดิน จะต้องยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินและผ่านการคัดเลือกจาก คปจ. โดยเกษตรกรจะต้องมีคุณสมบัติ และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ ศ.ป.ก. กำหนดไว้

5.6 การออกเอกสารสิทธิให้แก่เกษตรกร ที่ได้รับการคัดเลือกและเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน มี 2 ฉบับ คือ

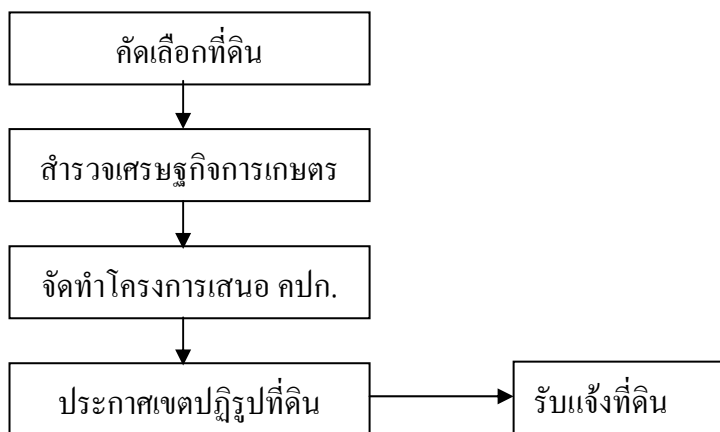
5.6.1 หนังสือรับมอบที่ดิน(ศ.ป.ก. 4-28) ใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกจาก คปจ. ให้ได้รับที่ดินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ซึ่งมีขอบเขตของแปลงที่ดินที่ได้รับแสดงให้เห็นเด่นชัด และมีสิทธิได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ต่อไป

5.6.2 หนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ศ.ป.ก. 4-01) เกษตรกรจะได้รับต่อจากเอกสาร ศ.ป.ก. 4-28 ให้เป็นเอกสิทธิแสดงหลักฐานการได้รับอนุญาตให้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบ

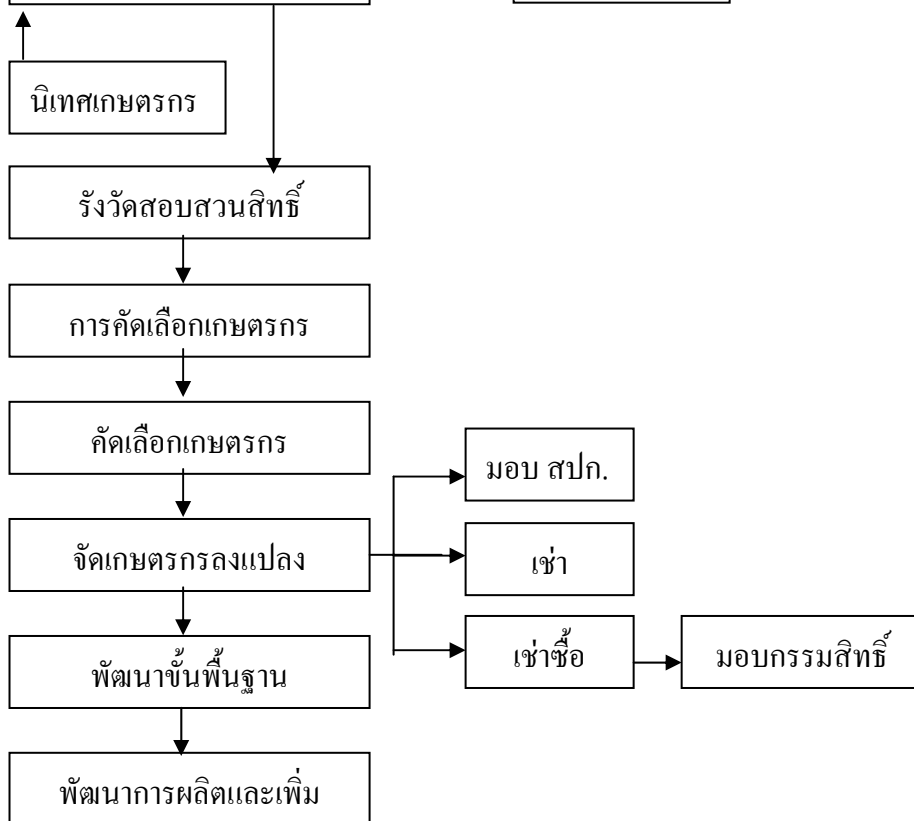
5.6.7 การพัฒนาทางกายภาพ ได้แก่ การก่อสร้างปรับปรุงซ่อมแซมถนน แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ประสานงานพัฒนาการเกษตร พัฒนาอาชีพ จัดตั้งสถาบันเกษตรกร ฯลฯ เพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (ที่ของรัฐ)

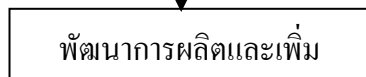
ขั้นเตรียมการ

ขั้นจัดที่ดิน

ขั้นพัฒนา

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (ที่ของรัฐ)

ที่ดินที่นำมาปฏิรูปที่ดิน

ที่ดินที่ ส.ป.ก. มีอำนาจนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ
ที่ดินของรัฐ และที่ดินของเอกชน

1. ที่ดินของรัฐ (มาตรา 26)

1.1 ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นแล้ว หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่าที่สาธารณประโยชน์ เช่น ท่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ในทางปฏิบัติ ส.ป.ก. จะดำเนินการเมื่อสภาพเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงในการเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันพลเมืองและมีความเห็นสมควรให้นำมาปฏิรูปที่ดิน โดยผ่านความเห็นชอบของอำเภอและจังหวัดตามขั้นตอนแล้ว และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่นั้นแล้วจะมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยมีต้องมีการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดินอีก

1.2 สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เช่น ที่หวงห้ามทหาร ที่ราชพัสดุ ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นผู้ดูแล ดังนั้น เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้นแล้ว เช่น กระทรวงการคลังยินยอมให้ใช้ที่ราชพัสดุได้และเมื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่นั้น ก็จะมีผล เป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุอีก

1.3 สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินถูกทอดทิ้งกลับมา เป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรีซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นที่จำแนกออกจากเขตป่าไม้ถาวรที่คณะกรรมการพัฒนาที่ดินได้ทำการจำแนกการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จำแนกพื้นที่ส่วนใดออกจากเขตป่าไม้ถาวร เพื่อจัดสรรให้ราษฎรแล้ว จะนำมาพิจารณาในคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติอีกครั้งหนึ่งว่าควรมอบให้หน่วยงานใดดำเนินการ ซึ่งในกรณีที่เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ มีความเหมาะสมต่อการเกษตรกรรม และยังไม่มียกสสารสิทธิในที่ดิน คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติจะพิจารณามอบให้ ส.ป.ก. รับมาดำเนินการ

1.4 ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่นั้นแล้ว ก็จะผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในแปลงที่ ส.ป.ก. นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยไม่ต้องเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติอีก

2. ที่ดินเอกชน (มาตรา 29) การนำที่ดินเอกชนมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กระทำได้ โดยการจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากเจ้าของที่ดินที่มีที่ดินอยู่เป็นจำนวนมากเกินกว่าตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

2.1 ที่ดินซึ่งบุคคลในครอบครัวเดียวกันเป็นเจ้าของ ใช้ประกอบเกษตรกรรมใน ส่วนที่เกินกว่า 50 ไร่

2.2 ที่ดินซึ่งบุคคลในครอบครัวเดียวกันเป็นเจ้าของ ใช้ประกอบเกษตรกรรม ประเภทเลี้ยงสัตว์ใหญ่ ในส่วนที่เกินกว่า 100 ไร่ (สัตว์ใหญ่หมายถึง โค กระบือ และม้า ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2522)

2.3 ที่ดินแปลงใดที่เจ้าของไม่ได้ใช้ประกอบเกษตรกรรม ในส่วนที่เกินกว่า 20 ไร่

ทั้งนี้ผู้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่อาจถูกจัดซื้อที่ดินตามข้อ 2.1 และ 2.2 สามารถยื่นคำร้องขอมี สิทธิในที่ดินเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ หากทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเองเกินกว่าที่ กล่าวแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพ.ศ. 2518 ใช้ บังคับคือก่อนวันที่ 6 มีนาคม 2517 และจะต้องแสดงได้ว่ามีความสามารถและมีปัจจัยที่จะทำ ที่ดินให้เป็นประโยชน์ทางเกษตรกรรมได้ สำหรับผู้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่อาจถูกจัดซื้อตามข้อ 2.3 ถ้า มีความประสงค์จะประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองและแสดงได้ว่าตนมีความสามารถและมี ปัจจัยที่จะทำที่ดินนั้นให้เป็นประโยชน์ทางเกษตรกรรมได้ ก็สามารถยื่นคำขอร้องขอสิทธิใน ที่ดินตามขนาดในข้อ 2.1 หรือ 2.2 ได้

ในกรณีที่เจ้าของที่ดินตาม 2.1 2.2 และ 2.3 ต้องการขายที่ดินให้ ส.ป.ก. ทั้งหมด ส.ป.ก. ก็สามารถจัดซื้อได้ทั้งหมด (มาตรา 29)

การเวนคืนที่ดิน

กฎหมายได้ให้อำนาจเวนคืนที่ดินได้ โดยนำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้โดยอนุโลม แต่จนถึงปัจจุบันนี้ ส.ป.ก. ยังมิได้ใช้มาตรการเวนคืนที่ดิน เพราะมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติบางประการที่ต้องแก้ไข

การประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน

การที่ ส.ป.ก. จะดำเนินการปฏิรูปที่ดินในท้องที่ใดนั้น ต้องอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ ในขั้นแรกจะต้องมีการกำหนดเขตที่ดินในท้องที่นั้นให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และมีแผนที่แสดงเขตแนวท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย การกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินจะกำหนดเฉพาะพื้นที่ที่จะนำมาดำเนินการ เว้นแต่กรณีจำเป็นจะถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นหลักก็ได้ในกรณีที่ถือเขตตำบลหรืออำเภอเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน นั้น ให้หมายถึงเฉพาะที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล (มาตรา 25 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532)

ขั้นตอนการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน

1. พิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ และเสนอ คปก. อนุมัติกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน
2. จัดทำแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา
3. จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาและบันทึกคำชี้แจงรายละเอียดประกอบร่าง
4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งพระราชกฤษฎีกาให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
5. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกา โดยมีผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประชุมพิจารณา
6. เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

7. ดำเนินการจ้างพิมพ์แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา

8. นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

ข้อยกเว้นกฎหมายกำหนดให้ ส.ป.ก. จัดที่ดินได้โดยไม่ต้องมีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินก่อน ในกรณีที่ ส.ป.ก. ได้ที่ดินมาเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยและไม่ได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เช่นที่ดินที่มีผู้ยกให้เพื่อการปฏิรูปที่ดินให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินนั้นให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ เสมือนว่าเป็นที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน โดยไม่ต้องดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน (มาตรา 25 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532)

ผลของการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับ คือ ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายด้วยการใด ๆ หรือก่อให้เกิดภาระผูกพันใด ๆ ซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นเป็นเวลา 3 ปี นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจาก คปก.

การจัดที่ดิน

ที่ดินของรัฐและที่ดินเอกชนที่ ส.ป.ก. ได้มาจะนำมาจัดให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการอื่น ๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน

ผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน

ผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2532 มี 3 ประเภท คือ

1. เกษตรกร ตามบทนิยามในมาตรา 4 ได้แบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ผู้ที่เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริง และใช้เวลาส่วนใหญ่ในอาชีพเกษตรกรรม และจะต้องเป็นผู้ไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

1.2 ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ผู้ที่ยังไม่เป็นเกษตรกร แต่ประสงค์จะเป็นเกษตรกร และมาขอรับการจัดที่ดินในการปฏิรูปที่ดินฯ ซึ่งได้แก่

1.2.1 ผู้ยากจน หมายความว่า ผู้มีรายได้ซึ่งรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้และเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่สูงกว่าอัตรารายได้ที่ คปก. กำหนดไว้ซึ่งในปี 2538 กำหนดให้ใช้ 15,000 บาทต่อคนต่อปี เป็นเกณฑ์กำหนดรายได้ของผู้ยากจน (ตามมติ คปก. ครั้งที่ 4/2538 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2538)

1.2.2 ผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หมายถึง ประกาศต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือเทียบเท่าในประเภทวิชา เกษตรกรรม

1.2.3 บุตรของเกษตรกรหมายถึงบุตร โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก บุคคลดังกล่าวจะต้องไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองและต้องไม่มีอาชีพอื่นอันมีรายได้ประจำเพียงพอแก่การยังชีพด้วย

2. สถาบันเกษตรกร หมายถึง กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

3. ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กิจการดังกล่าวนี้ ได้ประกาศในกฎกระทรวง และในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ดังนี้

3.1 กิจการที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หมายถึง

3.1.1 กิจการทางวิชาการเกษตร การสาธิต การทดลองเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร

3.1.2 กิจการที่ส่งเสริมหรือประกันราคาพืชผลการเกษตรหรือลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร

3.1.3 กิจการที่เป็นข้อตกลงร่วมกับ ส.ป.ก. ในการดำเนินการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร

3.1.4 กิจกรรมที่เป็นการพัฒนาอาชีพเกษตรกรและปัจจัยการผลิตลดจนการผลิตการจำหน่ายและการตลาดให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

3.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร หมายถึง กิจกรรมแปรรูปผลิตผลเกษตรกร ซึ่งใช้ผลผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก

กรณีปัญหาเกี่ยวกับประเภทกิจการอื่น ที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ให้ คปก. เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้ประสงค์จะขอรับที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกร หรือเพื่อประกอบกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินฯ สามารถยื่นคำขอรับอนุญาตฯ ได้ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือท้องที่ที่ผู้ประสงค์จะประกอบกิจการ

การจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร

การจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร แยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือการจัดที่ดินของรัฐและการจัดที่ดินเอกชน

1. การจัดที่ดินของรัฐ ที่ดินของรัฐที่นำมาปฏิรูปที่ดินส่วนใหญ่มีผู้ถือครองทำกินอยู่เต็มพื้นที่ การจัดที่ดินของ ส.ป.ก. จะจัดในรูปแบบแปลงเดิมที่ถือครองทำกิน โดยมีหนังสือให้ผู้ถือครองที่ดินมาให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 รั้งวัด ตรวจสอบการถือครองที่ดินที่ผู้ถือครองนำชี้

1.2 สอบสวนสิทธิการถือครอง เพื่อทราบถึงลักษณะการทำประโยชน์ ระยะเวลาที่ถือครอง ฯลฯ

1.3 กระจายสิทธิการถือครอง ดำเนินการในกรณีที่ดินที่ถือครองที่ดินเกินกว่า 100 ไร่ โดยการเจรจาให้ผู้ถือครองที่ดินแสดงความประสงค์โดยสมัครใจ สละหรือลดขนาดการถือครองที่ดิน เพื่อนำที่ดินส่วนที่เกินไปจัดให้แก่เกษตรกรผู้รับการกระจายสิทธิ รวมทั้ง ให้ผู้รับการกระจายสิทธิแสดงเจตนาขอรับการกระจายสิทธิและจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ถือครองที่ดินตามอัตราที่ คปก. กำหนด

1.4 คัดเลือกเกษตรกรตามระเบียบที่กำหนด ปัจจุบันระเบียบที่ใช้บังคับคือ ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2535 โดย คปจ. ออกประกาศให้เกษตรกรยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ รวมทั้งคำร้องขอมิสิทธิรับการจัดที่ดินตามที่ถือครอง แต่ไม่เกิน 100 ไร่ ในกรณีที่ดินที่ถือครองที่ดินมาก่อนเวลาที่ คปก. กำหนดคือก่อน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ ตามมติ คปก. ครั้งที่ 4/2538 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2538

เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ส.ป.ก. จังหวัด จะรวบรวมคำร้องพร้อมความเห็นเสนอ คปจ. พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรโดย คปจ. อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรก็ได้ ผลการคัดเลือกเกษตรกรจะปิดประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ณ ศาลากลาง จังหวัด ส.ป.ก. จังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนันแห่งท้องที่ และที่ชุมชนในท้องที่ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้น แห่งละ 1 ฉบับ

ขนาดที่ดินที่จัดให้เกษตรกร กฎหมายได้กำหนดขนาดการถือครองไว้ดังนี้

1. ไม่เกิน 50 ไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกันใช้ประกอบเกษตรกรรม
2. ไม่เกิน 100 ไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกันใช้ประกอบเกษตรกรรมประเภทเลี้ยงสัตว์ใหญ่ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด
3. เท่าจำนวนที่ดินที่ถือครองแต่ไม่เกิน 100 ไร่ สำหรับเกษตรกรที่ถือครองทำกินในที่ดินนั้นอยู่ก่อนเวลาที่ คปก. กำหนด

1.5 จัดเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน โดยให้เกษตรกรลงชื่อในหนังสือในหนังสือรับมอบที่ดิน (ส.ป.ก. 4-28) และออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) ให้แก่เกษตรกรไว้เป็นหลักฐาน

1.6 เมื่อกรมที่ดินได้ดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน (โฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์) ให้แก่ ส.ป.ก. แล้ว ส.ป.ก. จะ

ดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เกษตรกรต่อไป โดยเกษตรกรต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐ ซึ่ง ส.ป.ก. มีนโยบายที่จะเรียกเก็บในอัตราค่าเช่าเพื่อมิให้เกษตรกรต้องเดือดร้อน โดยพิจารณาตามระยะเวลาที่เกษตรกรถือครองที่ดินตามที่กำหนดในกฎหมาย คือ

1.6.1 ก่อน พ.ศ. 2510 ไม่เกิน 50 ไร่ เสียค่าธรรมเนียมในการโอนและการรังวัดและค่าปรับปรุงพัฒนาที่ดิน

1.6.2 ก่อนเวลาที่ คปก. กำหนด ไม่เกิน 50 ไร่ เสียค่าชดเชยในอัตราปกติ ส่วนที่เกิน 50 ไร่ ถึง 100 ไร่ เสียค่าชดเชยในอัตราที่เพิ่มขึ้น

1.6.3 หลังเวลาที่ คปก. กำหนดเสียค่าเช่าซื้อ

กรรมสิทธิ์ที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดิน จะอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ห้ามแบ่งแยกหรือโอนไปยังบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. การจัดที่ดินเอกชน ถ้าที่ดินเอกชนที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมามีขนาดเนื้อที่ที่สามารถแบ่งแยกเป็นแปลงใหม่ได้ตามขนาดที่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ จะทำการรังวัดแบ่งแปลงที่ดินก่อนแล้วจึงดำเนินการจัดที่ดินตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 คัดเลือกเกษตรกร ดำเนินการเช่นเดียวกับที่ดินของรัฐ โดยออกประกาศให้เกษตรกรยื่นคำร้องขอรับการคัดเลือก แต่ถ้าที่ดินมีจำกัด และในขณะที่ ส.ป.ก. รับโอนกรรมสิทธิ์มานั้นมีผู้อยู่แล้ว หรือมีเกษตรกรผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่ดินตามมติ คปก. ครั้งที่ 2/2534 เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2534 ไว้แล้วประกาศไม่ต้องมีการประกาศ

2.2 จัดเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินและทำสัญญาเช่าหรือสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับ ส.ป.ก. ตามที่เกษตรกรแสดงความจำนง

อัตราค่าเช่าที่จะเรียกเก็บจากเกษตรกร คิดอัตราร้อยละ 3 ของราคาที่ดินที่ได้จัดซื้อส่วน
อัตราค่าเช่าซื้อ คิดเท่ากับราคาที่ดินที่ได้จัดซื้อพร้อมกับอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ปี ระยะเวลาการ
เช่าซื้อกำหนดไว้ 5 ปี 10 ปี 12 ปี และ 15 ปี

สิทธิตามสัญญาเช่า หรือสัญญาเช่าซื้อ จะโอนแก่กันได้หรือตกทอดทางมรดกได้เฉพาะ
ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คปก. กำหนด เกษตรกรที่ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามที่
กำหนดในสัญญา จะได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นภายใต้บังคับมาตรา 39 เช่นกัน

การจัดที่ดินให้แก่สถาบันเกษตรกร

กฎหมายกำหนดให้จัดให้เช่าตามจำนวนที่ดินที่ คปก. เห็นสมควร โดยคำนึงถึงประเภท
และลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรนั้น ๆ สถาบันเกษตรกรที่ประสงค์ขอรับการ
จัดที่ดิน จะต้องเสนอโครงการให้ คปก. พิจารณาเป็นราย ๆ ไปโดยแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่
เกษตรกรจะได้รับให้ชัดเจน

การจัดที่ดินให้บุคคลเพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินให้บุคคลเช่า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเช่าทำประโยชน์ เพื่อสำหรับ
กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองใน
ที่ดินที่ คปก. เห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกิน 50 ไร่ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการ
อนุญาตหรือการให้ผู้ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติ ให้เป็นไปตามที่ คปก. กำหนด โดยความ
เห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การคัดเลือกเกษตรกร

หลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำกิน และอยู่อาศัยในเขตปฏิรูปที่ดินตามระเบียบ
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการ
คัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2535 ได้
กำหนดไว้ว่า เกษตรกรผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน รวมทั้งเกษตรกรที่ถือ
ครองที่ดินของรัฐอยู่ก่อน จะต้องมีความสมบูรณ์ดังนี้

1. สัญชาติไทย
2. บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว
3. มีความประพฤติดี และซื่อสัตย์สุจริต
4. มีร่างกายสมบูรณ์ ขยันขันแข็ง สามารถประกอบการเกษตรได้
5. ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
6. ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยแต่ไม่เพียงพอแก่การประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ
7. เป็นผู้ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับและเงื่อนไขที่ คปค. และ คปจ. กำหนด

สำหรับเกษตรกรที่เคยได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก. หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ แต่ขาดสิทธิที่จะได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นเพราะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ ที่ใช้บังคับว่าด้วยการเข้าทำประโยชน์ฯ และยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลา 5 ปี ก่อนวันที่จะได้รับคัดเลือกในพื้นที่ใหม่จะไม่มีสิทธิได้รับการคัดเลือก เว้นแต่ คปจ. จะเห็นสมควรยกเว้นในกรณีที่ขาดสิทธิไปนั้นเกิดจากเหตุที่จำเป็น

ขั้นตอนการคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำกินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. จังหวัด จะประกาศรับสมัครคัดเลือกเกษตรกรให้มายื่นคำขอคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดินได้ เมื่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติเห็นชอบตามที่ ส.ป.ก. จังหวัดเสนอให้ดำเนินการจัดเกษตรกรเข้าอยู่อาศัย หรือเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามโครงการปฏิรูปที่ดินฯ ท้องที่ใดแล้วให้ คปจ. แห่งท้องที่นั้น ประกาศให้เกษตรกรในท้องที่ดังกล่าวยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในระยะเวลาและสถานที่ที่ คปจ. กำหนด โดยระยะเวลาดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 15 วัน ในกรณีที่มีเหตุผลสมควร คปจ. อาจประกาศให้ขยายระยะเวลาได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 90 วัน

ในประกาศยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของเกษตรกรที่มีสิทธิยื่นคำร้องฯ และผู้ไม่มีสิทธิขอรับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินพร้อมทั้งกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องนำหลักฐานมาประกอบคำร้อง และให้มีแผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งที่ดินนำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด ส.ป.ก. จังหวัดที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอที่ทำการกำนันแห่งท้องที่และที่ชุมชน ในท้องที่ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นแห่งละ 1 ฉบับ หรือจะประกาศทางสื่อมวลชนอื่นด้วยก็ได้

กรณีที่ดินที่จะจัด และมีเกษตรกรซึ่งเป็นผู้เช่าอยู่ขณะโอนกรรมสิทธิ์เป็นของ ส.ป.ก. หรือมีเกษตรกรผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่ดิน สปก. ได้มีมติให้ดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรดังกล่าวได้โดยไม่ต้องประกาศให้มายื่นคำขอคัดเลือกฯ ทั้งนี้เกษตรกรผู้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินของรัฐ หรือเกษตรกรผู้เช่าที่ดินที่นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเป็นผู้ทำกินในที่ดินนั้นด้วยตนเอง

2. เกษตรกรผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่เพื่อเกษตรกรรม

3. เกษตรกรอื่นตามคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

ทั้งนี้ สปก. จะเป็นผู้พิจารณาในการจัดลำดับเกษตรกรที่จะจัดที่ดินให้และเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กะวิละ ปัตถา (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน” พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายการปฏิรูปที่ดิน คือ

1. ปัญหาด้านวัตถุประสงค์และนโยบายของ ส.ป.ก. จังหวัดน่าน มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในระดับหนึ่ง ในส่วนที่ไม่สอดคล้องกันนั้น

ได้ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติ ต่อการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปปฏิบัติ แต่สำหรับการสื่อสารด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทั้งภายในและระหว่างองค์กร (เช่น ระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น) มีทิศทางที่แน่นอนไม่คลุมเครือ ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปปฏิบัติในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน ได้แก่ เรื่อง การออก นส.3 ซ้ำซ้อนกับการออก ส.ป.ก. 4-01 ทางฝ่ายด้านป่าไม้ นำพื้นที่ป่าซึ่ง ส.ป.ก. ได้ดำเนินการสำรวจรังวัดไปแล้วคืน การขาดแคลนบุคลากรโดยที่มีนโยบายให้ดำเนินการรังวัด แจก ส.ป.ก. 4-01 แก่เกษตรกรจำนวนมากแต่ไม่มีบุคลากรเพียงพอในการดำเนินการให้ทันภายในกำหนด ขาดแคลนยานพาหนะ ทำให้การเดินทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีปัญหา พื้นที่ที่ปฏิรูปที่ดินในบางอำเภออยู่ห่างจาก ส.ป.ก. จังหวัดน่าน 150 กิโลเมตร การใช้ยานพาหนะประจำทางไม่สะดวกและเสียเวลามาก ผู้บริหารมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีที่ดินบางส่วนที่นายทุนหรืออาชีพอื่น ๆ ครอบครองอยู่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชัน บางส่วนมีสภาพไม่เหมาะสมแก่การทำเกษตร

2. ปัญหาการกำหนดแผนงานประจำปีของ ส.ป.ก. จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีการกำหนดแผนงาน มีการกำหนดกระบวนการและขั้นตอน การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ชัดเจน แต่มักจะไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่จะได้รับงบประมาณมาดำเนินการจริง และไม่สอดคล้องกับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ นอกจากนั้น ยังไม่สอดคล้องกับทรัพยากรที่เป็นปัจจัยการผลิต เช่น การส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร ในขณะที่ยังไม่มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพียงพอ เป็นผลให้การส่งเสริมการเกษตรไม่ได้ผลเนื่องจากขาดน้ำ การจัดสรรหน้าที่ระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติยังไม่มี ความเหมาะสม บางหน่วยงานมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไป บางหน่วยงานยังขาดการประสานงานกันเท่าที่ควร การจัดสรรอัตรากำลัง และความยืดหยุ่นของกระบวนการทำงาน ความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานกับองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องกันยังไม่มี ความเหมาะสม งบประมาณมีน้อยทำให้เพียงพอสำหรับบางงานเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่เพียงพอ การใช้เงินงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรม ไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน

3. ปัญหาด้านการควบคุมการปฏิบัติงานมีในระดับปานกลาง การประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละโครงการยังมีน้อย การกระตุ้นส่งเสริมยังมีน้อยมาก และการปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ยังมีค่อนข้างน้อย ขึ้นอยู่กับบุคคลและงบประมาณที่ได้รับ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดที่ดิน แบ่งเป็นปัญหาสภาพพื้นที่และปัญหาแนวเขตปฏิรูปที่ดิน

5. ปัญหาของเกษตรกร มีดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาด้านการถือครองสิทธิครอบครองที่ดิน ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทำกินเป็นกรรมสิทธิ์ของตน บางรายยังไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดิน

5.2 ปัญหาด้านการส่งเสริมการเกษตร ปัญหาใหญ่คือการขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตทางการเกษตร ต้องการได้รับการส่งเสริมการผลิตซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการผลิตและรายได้ของเกษตรกร

ดำรงค์ อินชัชวงศ์ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินอำเภอลานสัก” ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินต้องประสานงานด้วยได้แก่ เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ประมงจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ซึ่งจากการที่มีเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานมาปฏิบัติงานในเขตปฏิรูปที่ดิน จึงทำให้มีปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีผลต่อเกษตรกร

ธวัชชัย สำโรงวัฒนา (2543) ได้ทำการศึกษา”การนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติมาดำเนินการปฏิรูป” โดยเน้นเรื่องปัญหาต่างๆได้แก่

1. ปัญหาการนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่ ส.ป.ก. ได้รับมาดำเนินการในระยะหลัง ตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ ซึ่งดำเนินการโดยกรมป่าไม้

2. ปัญหาผู้ถือครองที่ดินมิใช่เกษตรกรในข้อกำหนดผู้ถือครองที่ดินของรัฐ ที่มีคุณสมบัติจะได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก.

3. ปัญหาผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่ ผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

4. ปัญหาในเรื่องนี้ได้เกี่ยวโยงไปถึงปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ

5. ปัญหาพื้นที่ที่สมควรนำมาปฏิรูปที่ดินแต่ไม่ได้นำมาปฏิรูปที่ดิน

เรณู ประสิทธิ์หัตถ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์โครงการแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินของสำนักกองทุนที่ดิน : กรณีศึกษา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการศึกษาโครงการนี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการผลิต เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในท้องถิ่นที่กำหนดแผนการผลิตไว้ชัดเจน แต่ไม่มีแผนปฏิบัติที่เป็นไปได้รองรับ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่คาดหมายจึงทำให้ใช้เงินทุนและทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อจำกัดจากผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีทั้งเกษตรกรรับจ้างและไม่ใช้เกษตรกรรับจ้าง การรับจ้างความเสี่ยงมีน้อยและได้รับค่าจ้างทันทีหลังจากเสร็จงาน แต่การเป็นเกษตรกรกว่าจะได้รับผลตอบแทนต้องใช้เวลา และมีความเสี่ยงจากการผลิต นอกจากนี้การรับจ้างเป็นการทำงานเฉพาะกิจเพียงบางขั้นตอนของกระบวนการผลิตทั้งหมดความรับผิดชอบจึงจำกัด ในขณะที่เป็นผู้ผลิตต้องรับผิดชอบทุกขั้นตอน จึงขาดความรู้และความชำนาญในทุกขั้นตอนการผลิต

3. ผู้เข้าร่วมโครงการเสียเปรียบเกษตรกรโดยทั่วไป เพราะต้องจ่ายค่าที่ดิน 8 ไร่ แต่ได้รับที่ดินในการประกอบอาชีพเพียง 7 ไร่ ที่เหลืออีก 1 ไร่ เป็นที่สาธารณประโยชน์

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดสินค้าเกษตรในท้องถิ่น

วเรช จันทรสร และ วินิต ทรงประทุม (2539) ได้ทำการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติของกรมประมง โดยเน้นที่การประสานงานของระบบราชการในระดับมหภาคและจุลภาค เพื่อนำนโยบายและแผนพัฒนาประเทศไปปฏิบัติ โดยมองว่าระบบราชการ คือ กุญแจสำคัญของความสำเร็จในการนำแผนพัฒนาประเทศไปปฏิบัติ จากการศึกษา พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติของกรมประมงมีปัญหา 4 ประการ คือ

1. หน่วยงาน องค์การ กลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติทั้งในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นขาดความเข้าใจนโยบายของส่วนกลางหรือกรม
2. หน่วยงานปฏิบัติขาดศักยภาพในด้านบุคคล เครื่องมือ อุปกรณ์และงบประมาณ
3. ขาดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ
4. ขาดการประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานของกรมระดับจังหวัด

วิชาญ สมศรี (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของเกษตรกรในเขตโครงการปฏิรูปที่ดินป่าสวนสัก – ท่าชัย อำเภอศรีสขนาลัย อำเภอสวรรคโลก และอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พบปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกร คือปัญหาเกี่ยวกับที่ดินไม่พอทำกิน และปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำทางการเกษตร

อาคม ใจแก้ว (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ : การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ” ผลการศึกษา พบว่า ในการทดสอบเชิงปริมาณตัวแบบแรก ปัจจัยด้านชุมชนและปัจจัยด้านประชาชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในเชิงทัศนคติ และเชิงพฤติกรรม ส่วนตัวแบบที่สอง พบว่า ปัจจัยข้าราชการและงบประมาณ มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และข้อสรุปจากการใช้ 2 ตัวแบบในการศึกษาก็คือ ปัจจัยชุมชนด้านการยึดมั่นในวัฒนธรรม ด้านนโยบายและด้านข้าราชการระดับล่าง มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ข้าราชการระดับล่างคือผู้เชื่อมโยงนโยบายระดับนามธรรมไปสู่ผลการปฏิบัติระดับพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม หากข้าราชการขาดความตั้งใจจริง ไม่มีความสามารถทางด้านวิชาชีพ หรือไม่อาจปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แล้ว แม้นนโยบายจะมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและวัฒนธรรมของพื้นที่เพียงใดก็อาจทำให้นโยบายล้มเหลวได้ในที่สุด

อำนาจ กิมศิริ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินในประเทศไทย” งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์นโยบายเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ข้อมูลจากเอกสาร การดูงานภาคสนาม สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ปฏิรูป

ที่ดิน พบว่า เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการที่วิทยากรไม่และวิธีการจูงใจผู้ฟัง นั้น อาจเนื่องมาจาก วิทยากรที่บรรยายในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานการปฏิรูปที่ดินนั้น คือ เจ้าหน้าที่ของ สปก. ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนั้น ๆ แต่ไม่ได้รับการฝึกฝนในการฝึกอบรมเกิดความเบื่อหน่ายขึ้น ส่วนปัญหาในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละเรื่อง น้อยเกินไปทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้แต่ละเรื่องแต่ละรายการความรู้ที่ฝึกอบรมนั้น มีรายละเอียดค่อนข้างมากการกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมในแต่ละเรื่อง ซึ่งตามปกติ กำหนดไว้ไม่เกินเรื่องละ 3 ชั่วโมงหรือน้อยกว่านั้น อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจได้อย่างถ่องแท้

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2533) ได้ศึกษาเรื่อง “นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของประเทศไทย” งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์นโยบายเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร การดูงานภาคสนาม สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและเกษตรกร พบว่า ปัญหาอุปสรรคของการปฏิรูปที่ดินในประเทศไทย มีดังนี้

1. ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ
2. ขาดความร่วมมือจากเจ้าของที่ดินและตัวเกษตรกร
3. ปัญหาทางวิชาการ ขาดการวางแผน ขาดการวิจัยและพัฒนา การกำหนดค่าเช่า ค่าเช่าซื้อไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ
4. ปัญหาการระเบียบ ความไม่ชัดเจนของตัวกฎหมาย

5. ปัญหาการเมืองการปฏิรูปที่ดินไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริงจากรัฐ ก่อนหน้าที่ได้มีการมีนักวิชาการและนักหนังสือพิมพ์ ได้พยายามวิเคราะห์ถึงปัญหาของการปฏิรูปที่ดิน เช่น เกริกเกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม (2521) พยายามวิเคราะห์ให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาล แต่ละชุดที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ว่ามีมากน้อยเพียงใด สมภพ นะรังนรงค์ (2524) ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ กฎหมายมีช่องโหว่มาก หน่วยงานที่รับผิดชอบทำงานช้า และการกำหนดวิธีการทำงานไม่เหมาะสม เป็นต้น อาจสรุปได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติในการปฏิรูปที่ดินยังไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะมีปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ใ้ช้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน
2. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน
3. ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

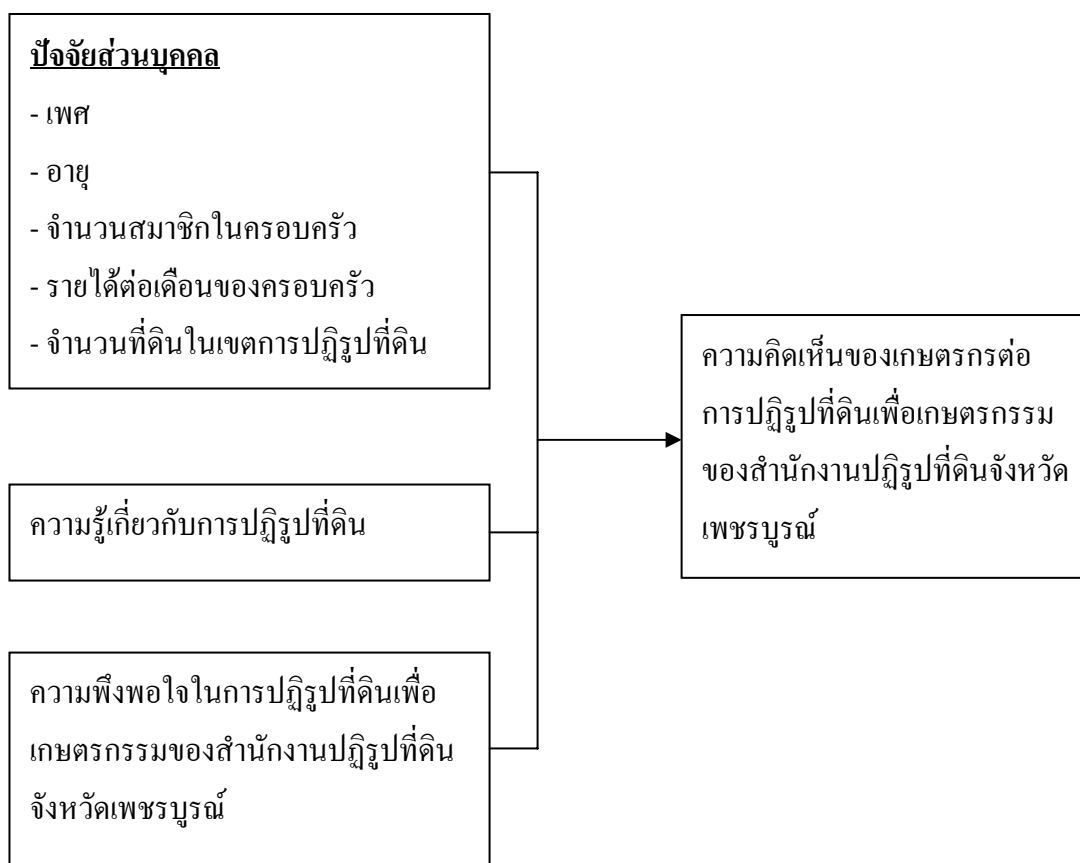
ตัวแปรตาม คือ

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานในการวิจัย

1. เกษตรกรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

1.1 เกษตรกรที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

1.2 เกษตรกรที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

1.3 เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

1.4 เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัว ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

1.5 เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

2. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

3. ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทั้งนี้มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์ผู้ถือครองที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินจำนวน 46,673 คน (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์, 2550)

การกำหนดขนาดและการสุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกขนาดและสุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอน (บุญธรรม จิตอนันต์, 2546: 9) ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยหลักการคำนวณของ Yamane ดังสูตร ต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง
 N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยกำหนดให้เท่ากับ .05)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{46,673}{1 + (46,673 \times .05^2)}$$

$$= 396.60$$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 397 คน

ขั้นที่ 2 หาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มในแต่ละอำเภอ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ
ชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ดังนั้น ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรในแต่ละอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์ผู้ถือครองที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ

(หน่วย: คน)

อำเภอ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. อำเภอเมืองเพชรบูรณ์	541	4
2. อำเภอชนแดน	7,155	60
3. อำเภอหล่มสัก	155	2
4. อำเภอหล่มเก่า	1,028	9
5. อำเภอวิเชียรบุรี	15,200	130
6. อำเภอศรีเทพ	5,819	50
7. อำเภอหนองไผ่	5,263	45
8. อำเภอบึงสามพัน	7,866	67
9. อำเภอวังโป่ง	3,646	30
รวม	46,673	397

ที่มา: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ (2550)

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามอำเภอแล้วคิดสัดส่วนต่อจำนวนประชากรของแต่ละอำเภอ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไรแล้วก็ดำเนินการแจกแบบสอบถามตามสัดส่วนที่คำนวณได้ข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ใช่-ไม่ใช่ (Yes – No question) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	คะแนน
ตอบถูก	1
ตอบผิด	0

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างพิจารณา ระดับความรู้ โดยใช้สูตรภาคพื้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{1 - 0}{2} = 0.50$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ได้ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้
0.51 – 1.00	มาก
0.00 – 0.50	น้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.50 หมายความว่า เกษตรกรมีความรู้^{น้อย}เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน
 ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.00 หมายความว่า เกษตรกรมีความรู้^{มาก}เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ
 สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ คือ มาก
 ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลงข้อมูลในภาพรวมและรายข้อแบ่ง
 ระดับความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด
 เพชรบูรณ์ เป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของความพึงพอใจ ได้ดังนี้

<u>ระดับค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความพึงพอใจ</u>
3.68-5.00	มาก
2.34-3.67	ปานกลาง
1.00 -2.33	น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายความว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจ^{น้อย}ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
 เกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายความว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลางในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายความว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจมากในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert Scale เป็น โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการแปลงข้อมูลในภาพรวมและรายข้อแบ่งระดับ ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยใช้สูตรภาคพื้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับของความคิดเห็น
3.68-5.00	เห็นด้วยมาก
2.34-3.67	เห็นด้วยปานกลาง
1.00 -2.33	เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายความว่า เกษตรกรเห็นด้วยน้อยกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายความว่า เกษตรกรเห็นด้วยปานกลางกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายความว่า เกษตรกรเห็นด้วยมากกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นก็นำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คนแล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นรายข้อ (Item analysis) โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) และหาค่าความเชื่อมั่นรวม โดยในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินใช้วิธีการของ Kuder-Richardson' Method โดยใช้สูตร KR20(วัลลภ, 2547: 118) สำหรับความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ใช้วิธีการของ Cronbach (บุญเรียง, 2547: 60-61) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ได้ค่าอัลฟาเท่ากับ .6750

2.2 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ค่าอัลฟาเท่ากับ .8834

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ค่าอัลฟาเท่ากับ .8121

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย แล้วนำไปสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปสอบถามเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 397 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน ของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์
3. ค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ
4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน

5. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีลักษณะข้อมูลอยู่ในระดับอันตรภาค ได้แก่

5.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินกับ ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

5.2 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ คือ

n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
F	หมายถึง	ค่าสถิติ F (F-statistic) ใช้ทดสอบนัยสำคัญของความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
SS	หมายถึง	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Square)
df	หมายถึง	องศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Square)
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson
P	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 397)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	180	45.3
หญิง	217	54.7
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	71	17.9
30 - 40 ปี	146	36.8
41 - 50 ปี	114	28.7
51 ปีขึ้นไป	66	16.6
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-3 คน	94	23.7
4-6 คน	253	63.7
7 คนขึ้นไป	50	12.6
รายได้ต่อเดือน ของครอบครัว		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	102	25.7
5,000 - 15,000 บาท	235	59.2
มากกว่า 15,000 บาท	60	15.1
จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน		
ต่ำกว่า 30 ไร่	100	25.2
30 – 40 ไร่	207	52.1
40 – 50 ไร่	51	12.8
มากกว่า 50 ไร่	39	9.8

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.7 และเพศชาย ร้อยละ 45.3 มีช่วงอายุ 30-40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 36.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 63.7 มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 5,000 – 15,000 ร้อยละ 59.2 และกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งมีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน 30 – 40 ไร่ ร้อยละ 52.1

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

(n = 397)

ประเด็นคำถาม	ไม่ใช่	ใช่	\bar{X} (S.D.)	ระดับ ความรู้
1. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหมายถึง การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิ และการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	23 (5.8)	374 (94.2)	.94 (.23)	มาก
2. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำให้เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินอย่างถาวร	35 (8.8)	362 (91.2)	.91 (.28)	มาก
3. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำให้ได้ที่ดินของรับและเอกชน	71 (17.9)	326 (82.1)	.82 (.38)	มาก
4. การกระจายสิทธิในการถือครองที่ดินมี 2 ลักษณะ คือ จัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมาก และการจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร	265 (66.8)	132 (33.2)	.33 (.47)	น้อย
5. การจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร เป็นการนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการ มาจัดสรรให้เกษตรกรเข้ามาทำกินเป็นการถาวรและถูกต้องตามกฎหมาย	78 (19.6)	319 (80.4)	.80 (.40)	มาก
6. นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นการช่วยเกษตรกรผู้ยากไร้ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	99 (24.9)	298 (75.1)	.75 (.43)	มาก
7. การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.)	47 (11.8)	350 (88.2)	.88 (.32)	มาก
8. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด	51 (12.8)	346 (87.2)	.87 (.34)	มาก
9. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของ ส.ป.ก. จังหวัดนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงาน	59 (14.9)	334 (84.1)	.88 (.48)	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ไม่ใช่	ใช่	(n = 397)	
			\bar{X} (S.D.)	ระดับ ความรู้
10. ปัจจุบันมีจังหวัดที่มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว จำนวน 69 จังหวัด	43 (10.8)	350 (88.2)	.92 (.44)	มาก
11. การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นจัดซื้อที่ดิน และขั้นพัฒนา	116 (29.2)	277 (69.8)	.75 (.63)	มาก
12. ขั้นจัดที่ดิน ในที่ของรัฐจะมีการสำรวจรังวัดและสอบสวน สิทธิ ในที่ดินซึ่งเกษตรกรบุกรุกครอบครอง	99 (24.9)	294 (74.1)	.79 (.61)	มาก
13. การรังวัดแปลงที่ดิน จะทำให้ทราบถึงรูปร่างของแปลงที่ดิน ที่ราษฎรครอบครองอยู่	49 (12.3)	344 (86.6)	.91 (.45)	มาก
14. ขนาดที่ดินที่จัดให้เกษตรกรไม่เกิน 50 ไร่ ใช้ประกอบ เกษตรกรรม	73 (18.4)	320 (80.6)	.84 (.45)	มาก
15. ขนาดที่ดินที่จัดให้เกษตรกรไม่เกิน 100 ไร่ ใช้ประกอบ เกษตรกรรมประเภทเลี้ยงสัตว์ใหญ่	75 (18.9)	318 (80.1)	.83 (.45)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		.82 (.24)		มาก

จากตารางที่ 3 โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ($\bar{X} = .82$) ซึ่งประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากเป็นลำดับแรกได้แก่ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหมายถึง การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิ และการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ($\bar{X} = .94$) รองลงมาคือ ปัจจุบันมีจังหวัดที่มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินแล้วจำนวน 69 จังหวัด ($\bar{X} = .92$) และการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำให้เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินอย่างถาวร ($\bar{X} = .91$) การรังวัดแปลงที่ดิน จะทำให้ทราบถึงรูปร่างของแปลงที่ดินที่ราษฎรครอบครองอยู่ ($\bar{X} = .91$) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินน้อยที่สุด คือ การกระจายสิทธิในการถือครองที่ดินมี 2 ลักษณะ คือ จัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมาก และการจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร ($\bar{X} = .33$)

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน
จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

(n = 397)

ประเด็นความพึงพอใจ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X} (S.D.)	ระดับ ความ พึงพอใจ
1. การนำเอาที่ดินของรัฐหรือของ ส่วนราชการมาจัดสรร	103 (25.9)	252 (63.5)	40 (10.1)	0 (0.0)	2 (0.5)	4.14 (.62)	มาก
2. การจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มี ที่ดินมากมาจัดสรร	121 (30.5)	215 (54.2)	43 (10.8)	18 (4.5)	0 (0.0)	4.11 (.77)	มาก
3. การสำรวจรังวัดและสอบสวนสิทธิ ในที่ดิน	30 (7.6)	134 (33.8)	189 (47.6)	41 (10.3)	3 (0.8)	3.37 (.80)	ปาน กลาง
4. การประสานงานของเจ้าหน้าที่ ปฏิรูปที่ดินกับเกษตรกร	37 (9.3)	137 (34.5)	212 (53.4)	11 (2.8)	0 (0.0)	3.50 (.70)	ปาน กลาง
5. การสนับสนุนจากรัฐเกี่ยวกับ การปฏิรูปที่ดินในเรื่องการประกาศ แผนงานในแต่ละปี	18 (4.5)	82 (20.7)	258 (65.0)	39 (9.8)	0 (0.0)	3.20 (.67)	ปาน กลาง
6. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อ นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของ สำนักงาน	14 (3.5)	81 (20.4)	234 (58.9)	66 (16.6)	2 (0.5)	3.10 (.72)	ปาน กลาง
7. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เมื่อมา ติดต่องาน	32 (8.1)	182 (45.8)	145 (36.5)	31 (7.8)	7 (1.8)	3.51 (.82)	ปาน กลาง
8. การให้ความช่วยเหลือของ เจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการ ถือครองที่ดิน	62 (15.6)	132 (32.2)	157 (39.5)	39 (9.8)	7 (1.8)	3.51 (.93)	ปาน กลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นความพึงพอใจ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X} (S.D.)	(n = 397)
							ระดับ ความ พึงพอใจ
9. การเข้ามามีส่วนในการสำรวจรังวัด ที่ดินที่ถือครอง เช่น การชี้จุด	97 (24.4)	193 (48.6)	36 (9.1)	71 (17.9)	0 (0.0)	3.80 (1.01)	มาก
10. การให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับ การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	53 (13.4)	156 (39.3)	141 (35.5)	44 (11.1)	3 (0.8)	3.53 (.87)	ปาน กลาง
11. ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรสามารถ นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่	55 (13.9)	187 (47.1)	116 (29.2)	36 (9.1)	3 (0.8)	3.64 (.86)	ปาน กลาง
12. การประเมินผลการใช้ที่ดินในเขต ปฏิรูปที่ดิน	42 (10.6)	120 (30.2)	202 (50.9)	30 (7.6)	3 (0.8)	3.42 (.81)	ปาน กลาง
13. การวางแผนเกี่ยวกับโครงการ พัฒนาต่าง ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน	31 (7.8)	96 (24.2)	203 (51.1)	44 (11.1)	23 (5.8)	3.17 (.93)	ปาน กลาง
14. การคัดเลือกคุณสมบัติของการเป็น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	120 (30.2)	143 (36.0)	90 (22.7)	21 (5.3)	23 (5.8)	3.80 (1.11)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม				3.56 (.44)			ปาน กลาง

จากตารางที่ 4 โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$) ซึ่งประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการมาจัดสรร ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาได้แก่ การจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมากมาจัดสรร ($\bar{X} = 4.11$) การเข้ามามีส่วนในการสำรวจรังวัดที่ดินที่ถือครอง เช่น การชี้จุด และการคัดเลือกคุณสมบัติของการเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของสำนักงาน ($\bar{X} = 3.10$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน
จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกร
ต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

(n = 397)

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X} (S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. การนำเอาที่ดินของรัฐหรือของ ส่วนราชการ มาจัดสรรให้แก่ เกษตรกร	111 (28.0)	279 (70.3)	7 (1.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.26 (.48)	มาก
2. การรังวัดแปลงที่ดินเพื่อ กำหนดขอบเขตการใช้ที่ดิน	94 (23.7)	261 (65.7)	34 (8.6)	8 (2.0)	0 (0.0)	4.11 (.63)	มาก
3. การเก็บอัตราค่าเช่าที่ดินจาก เกษตรกร	20 (5.0)	44 (11.1)	47 (11.8)	125 (31.5)	161 (40.6)	2.09 (1.20)	น้อย
4. การให้สิทธิการปฏิรูปที่ดินทาง มรดกแก่ทายาท	116 (29.2)	224 (56.4)	22 (5.5)	23 (5.8)	12 (3.0)	4.03 (.92)	มาก
5. การกำหนดคุณสมบัติการเป็น เกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเช่า ทำประโยชน์จากที่ดินในเขต ปฏิรูปที่ดิน	115 (29.0)	193 (48.6)	55 (13.9)	31 (7.8)	3 (0.8)	3.97 (.90)	มาก
6. ผู้ที่มีฐานะยากจนมีสิทธิในการ รับที่ดินจากการปฏิรูปเพื่อจะ ได้นำมาประกอบอาชีพด้าน การเกษตร	140 (35.3)	195 (49.1)	32 (8.1)	30 (7.6)	0 (0.0)	4.12 (.85)	มาก
7. ผู้ที่จบการศึกษาด้านการเกษตร มีสิทธิได้รับที่ดินในเขตปฏิรูป	103 (25.9)	142 (35.8)	97 (24.4)	55 (13.9)	0 (0.0)	3.74 (1.00)	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรกรรม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X} (S.D.)	(n = 397)
							ระดับ ความ คิดเห็น
8. บุตรของเกษตรกรที่ต้องการ ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมมี สิทธิได้รับที่ดินในเขตปฏิรูป	149 (37.5)	189 (47.6)	26 (6.5)	33 (3.3)	0 (0.0)	4.14 (.87)	มาก
9. ขนาดการถือครองที่ดินที่ กำหนดไว้ไม่น้อยเกินไป	107 (27.0)	179 (45.1)	77 (19.4)	31 (7.8)	3 (0.8)	3.90 (.91)	มาก
10. มีการควบคุมตรวจสอบการทำ ประโยชน์ในที่ดิน	115 (29.0)	200 (50.4)	55 (13.9)	21 (5.3)	6 (1.5)	4.00 (.88)	มาก
11. เกษตรกรรมมีสิทธิในการขาย ที่ดินให้แก่ผู้อื่นที่ประกอบ อาชีพเกษตรกรกรรม	143 (36.0)	119 (30.0)	34 (8.6)	78 (19.6)	23 (5.8)	3.71 (1.29)	มาก
12. เกษตรกรรมมีสิทธิในการให้ ผู้อื่นเช่าที่ดินเพื่อประกอบ อาชีพเกษตรกรกรรม	43 (10.8)	151 (38.0)	20 (5.0)	120 (30.2)	63 (15.9)	2.98 (1.33)	ปาน กลาง
13. เกษตรกรรมมีสิทธิในการให้ ผู้อื่นเช่าที่ดินเพื่อกิจการอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำ การเกษตร	34 (8.6)	100 (25.2)	21 (5.3)	126 (31.7)	116 (29.2)	2.52 (1.36)	ปาน กลาง
14. เกษตรกรดูแลที่ดินที่ได้รับให้ มีสภาพเหมาะแก่การทำ เกษตรกรกรรม	122 (30.7)	225 (56.7)	24 (6.0)	12 (3.0)	14 (3.5)	4.08 (.90)	มาก
15. ให้แก่เกษตรกรปลูกสร้าง สิ่งก่อสร้างเพื่อใช้ประโยชน์ ในด้านอื่น ๆ	39 (9.8)	176 (44.3)	104 (26.2)	78 (19.6)	0 (0.0)	3.44 (.92)	ปาน กลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรกรรม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X} (S.D.)	ระดับ
							ความเห็น
16. การโอนที่ดินในเขตการปฏิรูป มอบให้แก่ สามี ภรรยา หรือ บุตรตามกฎหมาย	188 (47.4)	156 (39.3)	8 (2.0)	32 (8.1)	13 (3.3)	4.19 (1.04)	มาก
17. ผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูป เป็นใครก็ได้ตามความ ประสงค์ที่จะมอบให้	81 (20.4)	160 (40.3)	60 (15.1)	83 (20.9)	13 (3.3)	3.54 (1.13)	ปาน กลาง
18. ผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูป มีมากกว่า 1 คน ต่อที่ดิน 1 แปลง	124 (31.2)	160 (40.3)	43 (10.8)	56 (14.1)	14 (3.5)	3.82 (1.13)	มาก
19. ผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูป ที่ดินไม่จำเป็นต้องมีอาชีพ เกษตรกร	40 (10.1)	110 (27.7)	35 (8.8)	100 (25.2)	112 (28.2)	2.66 (1.40)	ปาน กลาง
20. หากมีความจำเป็นจะต้องมอบ สิทธิให้แก่ผู้อื่นที่มีใช้ สามี ภรรยา หรือบุตร ตาม กฎหมาย จะต้องได้รับความ เห็นชอบจาก คปจ. ก่อน	127 (32.0)	126 (31.7)	36 (9.1)	24 (6.0)	84 (21.2)	3.47 (1.51)	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม			3.64 (.46)				ปาน กลาง

จากตารางที่ 5 โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$) ซึ่งประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก ได้แก่ การนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการ มาจัดสรรให้แก่เกษตรกร ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ การโอนที่ดินในเขตการปฏิรูปมอบให้แก่ สามี

ภรรยา หรือบุตรตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.19$) และบุตรของเกษตรกรที่ต้องการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมควรมีสหิทธิได้รับที่ดินในเขตปฏิรูป ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่กลุ่ม ตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุดและมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างกัน คือ การเก็บอัตราค่าเช่าที่ดิน จากเกษตรกร ($\bar{X} = 2.09$) รองลงมาคือเกษตรกรมีสิทธิในการให้ผู้อื่นเช่าที่ดินเพื่อกิจการอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำการเกษตร ($\bar{X} = 2.52$) และผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินไม่จำเป็นต้อง มีอาชีพเกษตรกร ($\bar{X} = 2.66$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ สำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ

(n = 397)					
เพศ	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	t	P
ชาย	180	3.78	.40	5.65	.000*
หญิง	217	3.52	.47		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็น ต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เป็นเพศชาย ($\bar{X} = 3.78$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์มากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ

(n = 397)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	12.582	4.194	23.218	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	393	70.992	.181		
รวม	396	83.574			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ พบความแตกต่างตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ

(n = 397)

อายุ	\bar{X}	S.D.	อายุ			
			1	2	3	4
1. ต่ำกว่า 30 ปี	3.56	.47	-	-	-	-
2. 30-40 ปี	3.53	.45	-	-	-	-
3. 41-50 ปี	3.61	.36	-	-	-	-
4. 51 ปี ขึ้นไป	4.03	.42	*	*	*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1 = ต่ำกว่า 30 ปี 2 = 30 - 40 ปี 3 = 41 - 40 ปี 4 = 51 ปี ขึ้นไป

จากตารางที่ 8 พบว่า เกษตรกรที่มีอายุที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 4.03$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 41 – 50 ปี ($\bar{X} = 3.61$) เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 3.56$) และเกษตรกรที่มีอายุ 30 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

(n = 397)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	3.681	1.841	9.077	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	394	79.893	.203		
รวม	396	83.574			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบความแตกต่างตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

(n = 397)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	\bar{X}	S.D.	จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
			1	2	3
1. 1-3 คน	3.75	.47	-	*	-
2. 4-6 คน	3.57	.44	-	-	-
3. 7 คนขึ้นไป	3.79	.48	-	*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1 = 1-3 คน 2 = 4-6 คน 3 = 7 คนขึ้นไป

จากตารางที่ 10 พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป ($\bar{X} = 3.79$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ($\bar{X} = 3.57$) และเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน ($\bar{X} = 3.75$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ($\bar{X} = 3.57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 1.4 เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

(n = 397)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	3.378	1.689	8.297	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	394	80.196	.204		
รวม	396	83.574			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว พบความแตกต่างตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

(n = 397)

รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	\bar{X}	S.D.	รายได้ต่อเดือนของครอบครัว		
			1	2	3
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.64	.40	-	-	-
2. 5,000 – 15,000 บาท	3.58	.46	-	-	-
3. มากกว่า 15,000 บาท	3.84	.50	*	*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1 = ต่ำกว่า 5,000 บาท 2 = 5,000 – 15,000 บาท 3 = มากกว่า 15,000 บาท

จากตารางที่ 12 พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท ($\bar{X} = 3.84$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ($\bar{X} = 3.64$) และเกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท ($\bar{X} = 3.84$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ 5,000 – 15,000 บาท ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 1.5 เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน (n = 397)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	3.739	1.246	6.135	.000*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	393	79.835	.203		
รวม	396	83.574			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินพบความแตกต่างตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรายคู่ จำแนกตามจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน

จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน	\bar{X}	S.D.	จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน			
			1	2	3	4
1. ต่ำกว่า 30 ไร่	3.71	.40	-	*	-	-
2. 30 - 40 ไร่	3.55	.43	-	-	-	*
3. 40 - 50 ไร่	3.73	.35	-	-	-	-
4. มากกว่า 50 ไร่	3.81	.72	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1 = ต่ำกว่า 30 ไร่ 2 = 30 - 40 ไร่ 3 = 40 - 50 ไร่ 4 = มากกว่า 50 ไร่

จากตารางที่ 14 พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินมากกว่า 50 ไร่ ($\bar{X} = 3.81$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัด เพชรบูรณ์ มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน 30 – 40 ไร่ ($\bar{X} = 3.55$) และ เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินต่ำกว่า 30 ไร่ ($\bar{X} = 3.71$) เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน 30 – 40 ไร่ ($\bar{X} = 3.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

(n = 397)

ตัวแปร	r	p
ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์	0.185*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ($r = 0.185$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัด เพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ สำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

(n = 397)

ตัวแปร	r	p
ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัด เพชรบูรณ์ กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์	0.534*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ ($r = 0.534$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อวิจารณ์

ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ($\bar{X} = .82$) ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้มีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน โดยการแจกแผ่นพับ และป้ายประชาสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา เช่น ความหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน การประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในจังหวัดต่าง ๆ และการรังวัด แปลงที่ดิน เป็นต้น จึงทำให้เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากเกี่ยวกับเกี่ยวกับการ ปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิรูปที่ดินในแต่ละครั้งย่อมมีผู้ที่ได้ประโยชน์และเสียผลประโยชน์ในเวลาเดียวกัน โดยเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะพึงพอใจในการนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการมาจัดสรร และการเข้ามามีส่วนในการสำรวจรังวัดที่ดินที่ถือครอง ในขณะที่ประเด็นเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของสำนักงาน การสนับสนุนจากรัฐเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินในเรื่องการประกาศแผนงานในแต่ละปี และการวางแผนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 98.3 เห็นด้วยเกี่ยวกับการนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการมาจัดสรรให้แก่เกษตรกร ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72.1 ไม่เห็นด้วยในประเด็นเกี่ยวกับการเก็บอัตราค่าเช่าที่ดินจากเกษตรกร และร้อยละ 60.9 ไม่เห็นด้วยในประเด็นเกี่ยวกับเกษตรกรควรมีสติธิในการให้ผู้อื่นเช่าที่ดินเพื่อกิจการอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำการเกษตร และร้อยละ 53.4 ไม่เห็นด้วยในประเด็นผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินไม่จำเป็นต้องมีอาชีพเกษตรกร ในส่วนที่เกษตรกรไม่เห็นด้วยนั้นมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจ และความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พนักงานระดับปฏิบัติการ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อโครงสร้างใหม่ของฝ่ายบริการลูกค้าภาคพื้น บริษัทการบินไทย (จำกัด) มหาชน ต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เกษตรกรที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันซึ่งจะไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการปฏิรูปที่ดินผู้ที่มิบทบาทในการเข้ามามีส่วน ได้ส่วนเสียหรือเป็นตัวแทนของเกษตรกรนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นเพศชายผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมากกว่าเพศหญิงที่ต้องเข้ามามีส่วนในการรับรู้ ซึ่งเนาะเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินอยู่เป็นประจำ ประกอบกับผลการวิจัยก็พบว่าเกษตรกรที่เป็นเพศชายเห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์มากกว่าเพศหญิง ส่งผลให้เกษตรกรที่มีเพศต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 เกษตรกรที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันซึ่งจะไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่อายุน้อยกว่ามีประสบการณ์และมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินมากกว่าเกษตรกรที่อายุน้อยกว่า และผลการวิจัยก็พบว่าเกษตรกรที่มีอายุที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นด้วยต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่าด้วย ส่งผลให้เกษตรกรที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันซึ่งจะไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่าย่อมที่มีพันธะต้องดูแลครอบครัวที่เกรงว่าเมื่อมีการปฏิรูปที่ดินแล้วจะทำให้ครอบครัวได้รับผลกระทบ เช่น ที่ดินทำกินลดลงแต่ค่าใช้จ่ายและภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันซึ่งจะไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รายได้ย่อมผูกพันกับจำนวนที่ดินที่ได้รับจัดสรรเพื่อใช้ในการเกษตรกรรม โดยเกษตรกรผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินมากย่อมมีรายได้จากผลผลิตทาง

การเกษตรมากกว่าเกษตรกรผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินน้อยหรือไม่ได้รับการจัดสรรเลย ส่งผลให้เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินมากย่อมมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตร และผลประโยชน์มากกว่าเกษตรกรผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินน้อยหรือไม่ได้รับการจัดสรรเลย ส่งผลให้เกษตรกรที่มีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดินต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน จึงทำให้ทราบและทำความเข้าใจล่วงหน้าได้ว่าจะต้องปฏิบัติตนและปรับตัวอย่างไรเมื่อมีการปฏิรูปที่ดิน ส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลการศึกษาประเด็นการปฏิรูปที่ดินต่าง ๆ ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ นั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการมาจัดสรร การจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมากมาจัดสรร การเข้ามามีส่วนในการสำรวจรังวัดที่ดินที่ถือครอง เช่น การชี้จุด และการคัดเลือกคุณสมบัติของการเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้ ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 397 คน และใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.7 และเพศชาย ร้อยละ 45.3 มีช่วงอายุ 30-40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 36.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 63.7 มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,000 – 15,000 ร้อยละ 59.2 และกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งมีจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน 30 – 40 ไร่ ร้อยละ 52.1

สำหรับความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน โดยมีความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ และ ความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนของครอบครัว และจำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	ค่านัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ปัจจัยส่วนบุคคล			
1.1 เพศ	0.000*	√	
1.2 อายุ	0.000*	√	
1.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.000*	√	
1.4 รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	0.000*	√	
1.5 จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน	0.000*	√	
2. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน กับความคิดเห็นฯ	0.000*	√	
3. ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ กับความคิดเห็นฯ	0.000*	√	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการกระจายสิทธิในการถือครองที่ดินมี 2 ลักษณะ คือ จัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมาก และการจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร ดังนั้นควรให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มากขึ้นเกี่ยวกับสิทธิ และหลักเกณฑ์ในการถือครองที่ดิน โดยการให้วิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ หรือแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพิ่มมากขึ้น

2. ความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในประเด็นงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของสำนักงานค่อนข้างน้อย ดังนั้นรัฐบาลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มงบประมาณเพื่อการสนับสนุนในการปฏิบัติงานของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้มากขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในประเด็นการวางแผนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินค่อนข้างน้อย ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเขตการปฏิรูปที่ดินให้มากขึ้นเพื่อที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินจะได้วางแผนเพื่อพัฒนาโครงการต่าง ๆ ได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรมากที่สุด

2.3 จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในประเด็นการสนับสนุนจากรัฐเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินในเรื่องการประกาศแผนงานในแต่ละปีค่อนข้างน้อย ดังนั้นภาครัฐหรือหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ควรชี้แจงและแจ้งให้ประชาชนหรือเกษตรกรได้รับทราบทั่วกันเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานในแต่ละปี เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้และเข้าใจในแผนโครงการต่าง ๆ ล่วงหน้าและสามารถเตรียมตัวให้พร้อมเมื่อมีการปฏิบัติตามแผนโครงการต่าง ๆ ในแต่ละปี

3. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

3.1 จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยในประเด็นเกี่ยวกับการเก็บอัตราค่าเช่าที่ดินจากเกษตรกรที่คิดเป็นอัตราร้อยละ 3 ต่อไร่ ของราคาที่ดินที่จัดซื้อ เช่น 10,000 ไร่ คิดเป็น 300 บาททั่วประเทศ ดังนั้น สำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรชี้แจงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการเก็บอัตราค่าเช่าที่ดินจากเกษตรกรเพื่อนำมาบำรุงรักษาสภาพที่ดินเหล่านั้นให้อยู่ในสภาพที่ใช้ทำการเกษตรได้ ตลอดจนนำมาเป็นค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้แก่เกษตรกรในการใช้ที่ดินทำกินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของเกษตรกรมากขึ้น รวมทั้งทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกรมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาทัศนคติต่อการปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน
3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น เช่น ทัศนคติ ความพร้อม และความคาดหวังของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กวิละ ปัทมา, จ.ศ.อ. 2542. ปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- กิตติ สุทธิสัมพันธ์. 2542. ความคิดเห็นของตัวแทนออกของต่อพิธีการศุลกากรในการนำสินค้า
เข้าจากต่างประเทศ ศึกษากรณีการนำเข้าทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรีกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2521. ที่ดินกับชานา “ปฏิรูป” หรือ “ปฏิวัติ”.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- จ้านง พรายเข้มแข็ง. 2531. เทคนิคการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้กับการซ่อมเสริม.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- จ้ารอง เงินดี. 2534. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำเรียง ภาวจิตร. 2536. สาธารณมิติ. เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2).
กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชน จำกัด.
- เจษฎา อรุณีพัฒน์พงศ์. 2529. การปฏิรูปนโยบายสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษา
เฉพาะกรณีจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวาล แพรัตกุล. 2526. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ดำรงค์ อินชัยวงศ์. 2535. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินอำเภอลานสัก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธวัชชัย สำโรงวัฒนา. 2543. รายงานการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติมา
ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2534. วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พิชายู ฟรินติ้ง.

พระราชบัญญัติ. 2532. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518. แก้ไขเพิ่มเติมโดย
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 3). รายงานประจำปี. 2545.
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์.

ไพศาล หวังพานิชย์. 2526. การวัดผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนา.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2535. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ทักษะคติ กับการใช้อุปกรณ์
ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชกิจจานุเบกษา. 2518. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518.
ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 92 ตอนที่ 54.

เรณู ประสิทธิ์หัตถ์. 2541. การวิเคราะห์โครงการแผนเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดินของ
สำนักกองทุนที่ดิน : กรณีศึกษา อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรเดช จันทรศร. 2521. “การนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบและคุณค่า”.
วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ 24 (4): 535 – 553.

วรเดช จันทรศร และ วินิต ทรงประทุม. 2529. การศึกษาภารกิจและการนำภารกิจไปปฏิบัติ
ของกรมประมง. รายงานวิจัย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

วัฒนะ ลืมประภา และ ระพี สุวรรณศรีนนท์. 2528. นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
รายงานประกอบการศึกษาวิชาการกำหนดและวิเคราะห์นโยบาย
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. 2545. เอกสารประกอบการเรียนระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิชาญ สมศรี. 2529. ทัศนคติของเกษตรกรในเขตโครงการปฏิรูปที่ดินป่าสวนสัก – ทำชัย
อำเภอศรีสำริด อำเภอสวรรคโลก และอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย ที่มีต่อการ
ดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. 2533. นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ
ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.

สมภพ มานะรังสรรค์. 2542. ความล้มเหลวของการปฏิรูปที่ดินในเมืองไทย. หนังสือพิมพ์
มาตุภูมิ. (13 มกราคม 2542).

สวาท เสนาณรงค์. 2523. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2533. รายงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. 2520-2532. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

_____. 2538. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 244 สำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

_____. 2539. สถิติสำคัญเกี่ยวกับที่ดินของประเทศไทยประจำปี 2537.
เอกสารสถิติฉบับที่ 1105. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

อาคม ใจแก้ว. 2533. การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาปัจจัยที่
ส่งผลต่อความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อารยะ องค์กรสิงห์. 2521. โครงการปฏิรูปที่ดินในการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อำนาจ กิมศิริ. 2535. ความต้องการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Walman, B.B. 1989. **Dictionary of Behavioral Science**. San Diego, Calif: Academic Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ดำเนินการศึกษา

นางสาวสุภารัตน์ มาตสวง นิสิตปริญญาโทสาขาการปกครอง
ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 คำถามความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการช่วยพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ทั้งนี้คำตอบของท่านจะไม่เป็นผลเสียต่อท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ

1. เพศ
 ชาย หญิง

2. อายุ
 ต่ำกว่า 30 ปี 30 – 40 ปี 41 – 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
 1-3 คน 4-6 คน 7 คนขึ้นไป

4. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว
 ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,000 – 15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท

5. จำนวนที่ดินในเขตการปฏิรูปที่ดิน
 ต่ำกว่า 30 ไร่ 30 – 40 ไร่ 40 – 50 ไร่ มากกว่า 50 ไร่

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

คำชี้แจง: โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหมายถึง การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิ และการถือครอง ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม		
2. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำให้เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินอย่างถาวร		
3. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำให้ได้ที่ดินของรับและเอกชน		
4. การกระจายสิทธิในการถือครองที่ดินมี 2 ลักษณะ คือ จัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจาก ผู้ที่มีที่ดินมาก และการจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร		
5. การจัดสรรที่ดินของรัฐให้เกษตรกร เป็นการนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการ มาจัดสรรให้เกษตรกรเข้ามาทำกินเป็นการถาวรและถูกต้องตามกฎหมาย		
6. นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นการช่วยเกษตรกรผู้ยากไร้ได้มีที่ดินทำกิน เป็นของตนเอง		

ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
7. การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.)		
8. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด		
9. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของ ส.ป.ก. จังหวัดนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงาน		
10. ปัจจุบันมีจังหวัดที่มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินแล้วจำนวน 69 จังหวัด		
11. การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนจัดซื้อที่ดิน และขั้นตอนพัฒนา		
12. ขั้นตอนที่ดิน ในที่ของรัฐจะมีการสำรวจรังวัดและสอบสวนสิทธิในที่ดินซึ่งเกษตรกรบุกรุกครอบครอง		
13. การรังวัดแปลงที่ดิน จะทำให้ทราบถึงรูปร่างของแปลงที่ดินที่ราษฎรครอบครองอยู่		
14. ขนาดที่ดินที่จัดให้เกษตรกรไม่เกิน 50 ไร่ ใช้ประกอบเกษตรกรรม		
15. ขนาดที่ดินที่จัดให้เกษตรกรไม่เกิน 100 ไร่ ใช้ประกอบเกษตรกรรมประเภทเลี้ยงสัตว์ใหญ่		

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง: ท่านมีความพึงพอใจในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการ มาจัดสรร					
2. การจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินจากผู้ที่มีที่ดินมากมาจัดสรร					
3. การสำรวจรังวัดและสอบสวนสิทธิในที่ดิน					
4. การประสานงานของเจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดินกับเกษตรกร					
5. การสนับสนุนจากรัฐเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินในเรื่องการประกาศแผนงานในแต่ละปี					
6. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของสำนักงาน					
7. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เมื่อมาติดต่องาน					

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. การให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน					
9. การเข้ามามีส่วนในการสำรวจรังวัดที่ดินที่ถือครอง เช่น การชี้จุด					
10. การให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดิน					
11. ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่					
12. การประเมินผลการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน					
13. การวางแผนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน					
14. การคัดเลือกคุณสมบัติของการเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง: ท่านมี ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. การนำเอาที่ดินของรัฐหรือของส่วนราชการ มาจัดสรรให้แก่เกษตรกร					
2. การรังวัดแปลงที่ดินเพื่อกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดิน					
3. การเก็บอัตราค่าเช่าที่ดินจากเกษตรกร					
4. การให้สิทธิการปฏิรูปที่ดินทางมรดกแก่ทายาท					
5. การกำหนดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิ การเข้าทำประโยชน์จากที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน					
6. ผู้ที่มีฐานะยากจนมีสิทธิในการรับที่ดินจากการ ปฏิรูปเพื่อจะได้นำมาประกอบอาชีพด้านการเกษตร					
7. ผู้ที่จบการศึกษาด้านการเกษตรมีสิทธิได้รับที่ดินใน เขตปฏิรูป					
8. บุตรของเกษตรกรที่ต้องการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมีสิทธิได้รับที่ดินในเขตปฏิรูป					

ประเด็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเพชรบูรณ์	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
9. ขนาดการถือครองที่ดินที่กำหนดไว้ไม่น้อยเกินไป					
10. มีการควบคุมตรวจสอบการทำประโยชน์ในที่ดิน					
11. เกษตรกรมีสิทธิในการขายที่ดินให้แก่ผู้อื่นที่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม					
12. เกษตรกรมีสิทธิในการให้ผู้อื่นเช่าที่ดินเพื่อประกอบ อาชีพเกษตรกรรม					
13. เกษตรกรมีสิทธิในการให้ผู้อื่นเช่าที่ดินเพื่อกิจการ อื่น ๆ นอกเหนือจากการทำการเกษตร					
14. เกษตรกรดูแลที่ดินที่ได้รับให้มีสภาพเหมาะสมแก่ การทำเกษตรกรรม					
15. ให้แก่เกษตรกรปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อใช้ ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ					
16. การโอนที่ดินในเขตการปฏิรูปมอบให้แก่ สามี ภรรยา หรือบุตรตามกฎหมาย					
17. ผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูปเป็นใครก็ได้ตาม ความประสงค์ที่จะมอบให้					
18. ผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูปมีมากกว่า 1 คน ต่อที่ดิน 1 แปลง					
19. ผู้รับสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินไม่จำเป็นต้องมี อาชีพเกษตรกร					
20. หากมีความจำเป็นจะต้องมอบสิทธิให้แก่ผู้อื่นที่มีใช้ สามี ภรรยา หรือบุตร ตามกฎหมาย จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก คปจ. ก่อน					

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แสดงวิธีหาค่าความเชื่อมั่นของความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินโดยใช้สูตร KR20 ซึ่งได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ได้ดังนี้

สูตร KR20 ในการคำนวณที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่น

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} คือ ค่าความเชื่อมั่น

k คือ จำนวนข้อของคำถาม

p คือ ค่าความยากของคำถามในแต่ละข้อซึ่งหาได้จาก

$$\frac{\text{จำนวนคนที่ตอบถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$$

q คือ $1-p$

$\sum pq$ คือ ผลรวมของผลคูณค่าความยากรายข้อ (p) กับ q

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมดที่ได้จากการทดสอบซึ่งหาได้จากสูตร

$$S^2 = \frac{1}{n-1} \left\{ \sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{n} \right\}$$

โดยค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ของแต่ละชุดคำถามตั้งแต่ชุดที่ 1-40 มีดังนี้

7	9	9	9	7	1	11	6	7	9
9	9	7	1	11	6	7	9	9	9
7	0	11	6	7	10	9	9	7	0
11	6	7	9	9	9	7	1	11	6

ซึ่งชุดของคะแนนทั้ง 40 ชุด มีค่าความแปรปรวนรวมของคะแนนทั้งหมด (S^2) = 9.00 และได้ค่า $\sum pq = 3.33$ โดยได้แสดงการกำหนดค่า p (ค่าความยากรายข้อ) และ q ของคำถามในแต่ละข้อตั้งแต่ข้อ 1-15 ดังตารางผนวกที่ ข1

ตารางผนวกที่ ข1 การกำหนดค่าความยากรายข้อของคำถามความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน

ข้อ	จำนวนคนที่ตอบถูก	p	q	pq
1	30	0.75	0.25	0.1875
2	15	0.38	0.63	0.2344
3	20	0.50	0.50	0.2500
4	10	0.25	0.75	0.1875
5	25	0.63	0.38	0.2344
6	25	0.63	0.38	0.2344
7	15	0.38	0.63	0.2344
8	19	0.48	0.53	0.2494
9	5	0.13	0.88	0.1094
10	20	0.50	0.50	0.2500
11	15	0.38	0.63	0.2344
12	30	0.75	0.25	0.1875
13	25	0.63	0.38	0.2344
14	20	0.50	0.50	0.2500
15	20	0.50	0.50	0.2500
$\sum pq$				3.3275

แทนค่าในสูตร KR20

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right\}$$

$$\begin{aligned}
 r_{tt} &= \frac{15}{15-1} \left\{ 1 - \left[\frac{3.33}{9.00} \right] \right\} \\
 &= (1.0714) (1-0.37) \\
 &= .6750
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณโดยใช้สูตร KR20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของชุดคำถามความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่คืนเท่ากับ **.6750**

ตารางผนวกที่ ข2 ค่าความเชื่อมั่นของความพึงพอใจในการปฏิบัติที่คืนของสำนักงานปฏิบัติที่คืน จังหวัดเพชรบูรณ์

Item	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.1727	.8878
2	.2887	.8852
3	.6093	.8794
4	.4218	.8810
5	.5042	.8780
6	.8216	.8655
7	.9102	.8557
8	.8248	.8609
9	.5684	.8761
10	.6956	.8680
11	.8078	.8612
12	.5682	.8753
13	.2872	.8896
14	.3804	.8836

Reliability Coefficients N of Cases = 40.0 N of Items = 14 Alpha = .8834

ตารางผนวกที่ ๓3 ค่าความเชื่อมั่นของความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินของ
สำนักงานปฏิรูปที่ดิน จังหวัดเพชรบูรณ์

Item	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.1916	.8128
2	.2981	.8092
3	.5561	.8009
4	.4557	.8019
5	.5551	.7928
6	.4526	.7997
7	.6517	.7888
8	.3873	.8039
9	.1686	.8155
10	.2120	.8117
11	.2554	.8100
12	.1521	.8169
13	.1139	.8185
14	.4503	.7999
15	.5641	.7929
16	.1663	.8146
17	.6874	.7849
18	.7255	.7769
19	.2258	.8146
20	.4783	.8037

Reliability Coefficients N of Cases = 40.0

N of Items = 20

Alpha = .8121